

“ΑΛΛ’ΟΥΔΕΝ ΕΡΠΕΙ ΨΕΥΔΟΣ ΕΙΣ ΓΗΡΑΣ ΧΡΟΝΟΥ”

ΣΟΦΟΚΛΗΣ 496-406 π.Χ.

“Ο ΚΕΜΑΛΙΣΜΟΣ ΩΣ ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΙΤΛΕΡΙΣΜΟΥ”

Δεκέμβριος 2015

Ι.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

A. Σκοπός της εργασίας

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να καταδείξει την συνάφεια και την σχέση μεταξύ του Κεμαλισμού και του Ναζισμού. Πιο συγκεκριμένα επιθυμεί να αποδείξει ότι Ναζισμός εμπνεύστηκε συνολικά και έλαβε μαθήματα δράσεως ειδικότερα από τον Κεμαλισμό που υπήρξε τρόπον τινά πρόδρομος και άτυπος καθοδηγητής του, κάτι που παρουσιάζεται σε ελάχιστες δημοσιευθείσες έως σήμερα μελέτες στην παγκόσμια βιβλιογραφία [1]. Η Ιστορία με την ευρεία έννοια του όρου είναι, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε, ρεβιζιονιστική δηλαδή επιδιώκει την αναθεώρηση των ανθρωπίνων γνώσεων καθώς ο κόσμος και τα γεγονότα που συνθέτουν την Ιστορία του, τυγχάνουν ολοένα και μεγαλύτερης μελέτης και έρευνας. Εν τούτοις όμως δεν θα πρέπει να μας προβληματίζει η εν λόγω διαδικασία καθόσον είναι άμεσα συνυφασμένη με την εξελικτική πορεία του ανθρωπίνου γένους. Κατά μία έννοια το παρελθόν είναι το μόνο πράγμα που δυνάμεθα να ισχυριστούμε ότι γνωρίζουμε. Όλες οι ανθρώπινες γνώσεις προέρχονται από τη μελέτη του. Συνεπώς όλες οι ανθρώπινες σκέψεις βασίζονται στην επανεξέταση του παρελθόντος. Με την παρούσα εργασία επιδιώκεται να τεθεί ένα ακόμα λιθάρι στην προσπάθεια κατανόησης των αιτιών ενός φαινομένου παγκόσμιας διάστασης όπως ήταν αυτό της εμφάνισης του Χιτλερισμού στην Γερμανία της δεκαετίας του 30. Τον 19^ο αιώνα ο Βρετανός Ιστορικός Τ.Σίλι είχε γράψει «Η Ιστορία είναι η πολιτική του παρελθόντος, ενώ η πολιτική αποτελεί την Ιστορία του παρόντος», άποψη που διατύπωσε και ο Χίτλερ όταν είπε «Η πολιτική είναι ιστορία εν εξελίξει». Κατά τον 20^ο αιώνα άρχισε να διατυπώνεται η άποψη ότι η Ιστορία πρέπει να υπερκεράσει την πολιτική και ότι πρέπει να ασχοληθεί με τις μεγάλες μάζες των ανθρώπων. Έτσι η ιστορική έρευνα και καταγραφή μετατράπηκε σε ένα είδος αναδρομικής κοινωνιολογίας ενώ διατυπώθηκαν μαρξιστικές θεωρήσεις σύμφωνα με τις οποίες κοινωνικές συνθήκες και οικονομικές δυνάμεις είναι οι παράγοντες που διαμορφώνουν την Ιστορία. Εν λόγω θεωρήσεις διαψεύδονται πλήρως και καθίστανται εντελώς ανεφάρμοστες στην περίπτωση του Χίτλερ αλλά και σε ολόκληρη την Ιστορία του Β.Π.Π. Έτσι καθίσταται πλέον απαραίτητο το να εξετασθούν όλες οι παράμετροι εκείνοι που επηρέασαν στην δημιουργία του φαινομένου που οδήγησε στο μεγαλύτερο αιματοκύλισμα της παγκοσμίου Ιστορίας τουλάχιστον μέχρι σήμερα.

B. Όφελος εκ της εργασίας

Αν ο σκοπός της εν λόγω εργασίας διατυπώθηκε, ελπίζουμε, σαφώς εν τούτοις παραμένει ασαφές το γιατί θα έπρεπε σε αυτή τη χρονική συγκυρία να καταδειχθεί η σχέση του Κεμαλισμού με τον Ναζισμό. Εγείρεται ακόμα και το ερώτημα εάν τέτοιου είδους εργασίες- πρωτοβουλίες διενεργούμενες από

Ελληνικής πλευράς ενθαρρύνουν τις καλές σχέσεις με την σύγχρονη Τουρκία και εάν ενδεχομένως θα ήταν καλύτερο να ριχνόταν το πέπλο της λήθης σε όσα συνέβησαν στο παρελθόν. Επί του ερωτήματος αυτού δύναται χωρίς καμιά αμφιβολία να δοθεί η απάντηση ότι η Ιστορική αλήθεια δεν μπορεί να αποσιωπάται στο όνομα οποιασδήποτε μικροπολιτικής και ότι οι καλές σχέσεις στηρίζονται στην αλήθεια και στην ειλικρινή κατανόηση του παρελθόντος. Στις μέρες μας, αλλά και στο πρόσφατο παρελθόν, γράφτηκαν και ειπώθηκαν πολλά πράγματα γύρω από το Ναζισμό και ειδικότερα τα φρικαλέα έργα του Αρχηγού του Τρίτου Ράιχ Α. Χίτλερ, εν τούτοις η περιγραφή και αποδοχή των εγκλημάτων του εν λόγω καθεστώτος από τους Γερμανούς και την πολιτική Ηγεσία τους δεν κατέστησε τη σύγχρονη Γερμανία απομονωμένη ή με κακές σχέσεις με τις πληγείσες από το Τρίτο Ράιχ χώρες. Αντιθέτως δυνάμεθα να υποστηρίξουμε ότι ακριβώς αυτή η κατανόηση και η αποδοχή των εγκλημάτων του Χιτλερικού καθεστώτος από τη σύγχρονη Γερμανία και το Γερμανικό λαό υπήρξε ο καταλυτικός λόγος για την επαναδημιουργία καλών σχέσεων της μεταπολεμικής Γερμανίας με τον υπόλοιπο κόσμο και κυρίως με τις πληγείσες χώρες.

Δυστυχώς όμως οι μελέτες γύρω από το Τρίτο Ράιχ αποσιωπούσαν για διάφορους λόγους την επιρροή που άσκησε ο Κεμαλισμός σε αυτό. Μεταξύ των διαφόρων αιτιών δύναται να υποστηριχθεί ότι θα υπήρχαν και αρκετοί μη ενημερωμένοι συγγραφείς και σκηνοθέτες ντοκιμαντέρ που δεν κατέστη δυνατό να διακρίνουν την εν λόγω προφανή επιρροή αλλά πιθανόν θα υπήρξαν και κάποιοι άλλοι που εντυπωσιασμένοι από το μέγεθος του εγκληματικού έργου του Τρίτου Ράιχ και θαμπωμένοι από τα προφανή και πασίγνωστα γεγονότα που είχαν σε τεράστια κλίμακα διαδραματιστεί δεν μπόρεσαν να διακρίνουν τις επιρροές που είχαν ασκηθεί σε αυτό. Περαιτέρω θα μπορούσε να υποτεθεί ότι κάποιοι ερευνητές θα θεώρησαν ανώφελο να αναζητήσουν «Ασιατικές» επιρροές σε ένα ακραιφνώς εθνικιστικό Γερμανικό περιβάλλον. Σίγουρα όμως θα υπήρξαν και κάποιοι άλλοι ιστορικοί και σκηνοθέτες που υπακούοντας σε πολιτικές σκοπιμότητες προτίμησαν να αποσιωπήσουν την αλήθεια που πιθανώς γνώριζαν προκειμένου να μη προσβάλουν ένα Κράτος όπως την Τουρκία η οποία τιμούσε και εξακολουθεί να τιμά τον Κεμάλ ως Εθνικό ήρωα και κατά συνέπεια το καθεστώς του, το οποίο σε κάποιο βαθμό εξακολουθεί και σήμερα ακόμη να επηρεάζει την πολιτική και τη κοινωνική ζωή της Τουρκίας.

Στην Αρχαία Ελλάδα υπήρχε το ρητό «φίλος μεν Πλάτων φίλτέρα δε αληθεία», υπακούοντας στο ρητό αυτό λοιπόν θα επιδιωχθεί να καταδειχθεί η αλήθεια στην παρούσα εργασία με την επίγνωση ότι το αντικείμενο είναι μεγάλο και ότι περαιτέρω έρευνα σίγουρα θα απαιτηθεί και από άλλους ερασιτέχνες ή και επαγγελματίες φιλόστορες.

Γ. Επιρροή Κεμαλισμού στο Ναζισμό δια του τύπου

Ο Στρατηγός Σπυρίδωνος στο σχετικά δυσεύρετο στις μέρες μας βιβλίο του **'Πόλεμος και Ελευθερία'** που αναφέρεται στην Μικρασιατική εκστρατεία από το 1919 έως το 1922 την όποια έζησε εκ του σύνεγγυς αφού τότε ήταν Αντισυνταγματάρχης (ΠΖ) και υπηρετούσε στο Γενικό Επιτελείο Στρατιάς Μικράς Ασίας αναφέρει χαρακτηριστικά:

“Τελευταίοντες την περί του Μουσταφά Κεμάλ περιγραφήν, δυνάμεθα να χαρακτηρήσωμεν τούτον ως προάγγελον του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, διότι είναι ο πρώτος αρχηγός, ενός εκ των ηττηθέντων λαών του πρώτου παγκοσμίου πολέμου, όστις την συνθήκην ειρήνης, την υπογραφείσαν υπό των νικητριών μεγάλων Δυνάμεων και μιας εκ των ηττηθεισών, την συνθήκην των Σεβρών,εξέσχισε και έρριψεν οργίλως κατά πρόσωπον εις τους νικητάς. Ο Strezeman¹, υπουργός των Εξωτερικών της Γερμανίας εις Αμβούργον έλεγε:(D’Athenes a Ancora σελ 204) «Η Γερμανοφοβία των Γάλλων πάντοτε εξακολουθεί. Οφείλομεν να επιδιώξομεν προ της κοινής γνώμης τον αγώνα δια τας ευθύνας. Η Γαλλία εχορήγησε τα πυρομαχικά, δια των οποίων εξεσχίσθη η συνθήκη των Σεβρών. Η συνθήκη των Βερσαλλιών διατί πρέπει να θεωρήται περισσότερον απ’αυτήν ιερά?»Προφανώς εις την κοιλίαν της Γερμανίας εκυοφορείτο ο Αρχικαγκελάριος Χίτλερ και ο λόγος του Strezeman ήτο ο πρώτος κτύπος τον οποίον λεδωσε το έμβρυον εις την κοιλίαν της μητρός του. Πατήρ ιδεολογικός ήτο προφανώς ο Μουσταφά Κεμάλ.Εάν ο κυοφορούμενος δεν είχε την ελαττωματικότητα του απλήστου, αλλ’ομοίαζε περισσότερον προς τον πατέρα του, ο κόσμος ολόκληρος ίσως θα ευρίσκετο σήμερα υπό την επικυριαρχίαν του” [2].

1 Εννοεί τον Gustav Stresemann (10 Μαΐου 1878 - 3 Οκτωβρίου 1929) ο οποίος διετέλεσε για σύντομη περίοδο Καγκελάριος της Γερμανίας το 1923 και Υπουργός των Εξωτερικών από το 1923 έως το 1929 κατά τη διάρκεια της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης. Εθεωρείτο από τους πλέον επιφανείς πολιτικούς της περιόδου. Είχε κερδίσει μαζί με τον Aristide Briand το βραβείο Νόμπελ ειρήνης το 1926 [3].

Φωτογραφία 1: Ο Gustav Stresemann σε ώριμη, πολιτικά, ηλικία. Η πρόωγη απώλεια του επέδρασε αποφασίστηκα στην Γερμανική δημοκρατική παράταξη [3].

Προφανώς μια δήλωση ενός, έστω και επιφανούς, στελέχους της πολιτικής ελίτ της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης ως ανωτέρω δεν επαρκεί για να αποδείξει τον ισχυρισμό ότι ο Μουσταφά Κεμάλ υπήρξε το λαμπρό άστρο που καθοδηγούσε προσωπικά τον Χίτλερ αλλά και ενέπνευσε συνολικά τους Εθνικιστές στην Γερμανία του Μεσοπολέμου προκειμένου αυτοί να εξελιχθούν στο διαβόητο στην σύγχρονη Ιστορία Εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα που θα αιματοκυλίσει έπειτα από λίγα χρόνια σχεδόν όλο τον κόσμο. Εν τούτοις όμως είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι ακόμα και μετριοπαθείς πολιτικοί όπως ο Stresemann αντιλαμβάνονταν τη συνθήκη ειρήνης των Βερσαλλιών με την οποία έληξε ο Α.Π.Π για τη Γερμανία ως κάτι το δυνάμενο και να αλλάξει «αφού ήδη κάποιος άλλος το είχε καταφέρει» με μεγάλη επιτυχία αλλά και με την υποβοήθηση κάποιων εκ των Δυνάμεων που είχαν την τυπική ευθύνη να επιβάλλουν την τήρηση των συνθηκών λήξεως του Α.Π.Π στους ηττημένους. Εάν λοιπόν οι μετριοπαθείς Γερμανοί έτσι έβλεπαν τα πράγματα γεννάται η απορία για το πως άραγε τα αντιλαμβάνονταν οι σκληροπυρηνικοί?

Η εμμονή των Ναζί με το “Τουρκικό πρότυπο” ως αυτό καθιερώθηκε να αποκαλείται στον Γερμανικό τύπο ξεκίνησε ήδη από το 1919 και γιγαντώθηκε έως το 1923. Η άρνηση του Κεμάλ να αποδεχθεί την συνθήκη λήξεως του Α.Π.Π που αφορούσε την Οθωμανική Αυτοκρατορία (συνθήκη των Σεβρών) και ο επιτυχής αγώνας που έδωσε προκειμένου να επιβάλλει τελικά στις νικήτριες δυνάμεις του Α.Π.Π μια νέα επωφελέστερη για την Τουρκία συνθήκη (Συνθήκη της Λωζάννης) αποτέλεσε παράδειγμα προς μίμηση για όλους σχεδόν τους Γερμανούς οι οποίοι παρακολουθούσαν με αμέριστο ενδιαφέρον από τον τοπικό τύπο τα συνεχή κολακευτικά άρθρα που εγγράφοντο για τον

ίδιο και την Τουρκία και φυσικά γινόταν και η σχετική νοερή μεταφορά του Τουρκικού παραδείγματος στην Γερμανική πραγματικότητα. Πράγματι η υποταγμένη με την συνθήκη των Βερσαλλιών Γερμανία αισθανόταν καταπίεση, ντροπή και οικονομική ασφυξία από την εν λόγω συνθήκη και ουσίως ολίγοι Γερμανοί έβλεπαν στο Τουρκικό παράδειγμα τον τρόπο με τον οποίο θα επανακτούσαν την Εθνική τους αξιοπρέπεια και κυριαρχία.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι η εφημερίδα Kreuzzeitung που αποτελούσε την Ναυαρχίδα του συντηρητικού γερμανικού τύπου και στην οποία είχε αρθρογραφήσει και ο ίδιος ο Καγκελάριος Βίσμαρκ δημοσίευσε τους ακόλουθους αριθμούς κολακευτικά άρθρων για την Τουρκία και τον αγώνα της: 194 άρθρα το 1919 , 369 άρθρα το 1920 ,454 άρθρα το 1921,853 το 1922 και 323 άρθρα έως τον Αύγουστο του 1923. Συνολικά δηλαδή δημοσιεύτηκαν 2.193 άρθρα μέσα σε περίπου 4 χρόνια [4]. Το ύφος της γραφής των εν λόγω άρθρων και το εν γένει περιεχόμενο αυτών αποδίδεται κατά χαρακτηριστικό τρόπο στο ακόλουθο άρθρο που είναι ενδεικτικό και των υπολοίπων:

“Η βούληση τους (αναφέρεται στους Κεμαλικούς) να μην λυγίσουν κάτω από μια ειρήνη σκλαβιάς, η πολεμική τους ανδρεία και η τεράστια εγγενής τους πολιτική επιδεξιότητα, ήταν τα μέσα με τα οποία κατάφεραν αυτήν την επιτυχία. Τοιουτοτρόπως γίνεται δυνατή η εξέγερση και η νίκη. Έτσι η Τουρκία μπορεί και πρέπει να γίνει το πρότυπο μας.” (Η υπογράμμιση έχει γίνει από τον γράφοντα).

Φωτογραφία 2: Χαρακτηριστικό Εξώφυλλο της Kreuzzeitung της 23ης Σεπτεμβρίου 1922 με το οποίο οι Γερμανοί αναγνώστες ενημερώνονται για την Τουρκική Εθνικιστική προσπάθεια [4].

Σε άλλα άρθρα ο Γερμανικός τύπος έκανε ευρύτατη χρήση των φράσεων “καταστροφή της Τουρκίας”, “οικονομική αφαίμαξη της Τουρκίας” και “βιασμός της Τουρκίας” από τα κράτη της Entente (Εγκάρδιας συνεννόησης) [5]. Όλα αυτά προκειμένου να εκφραστεί η περιφρόνηση προς τις νικήτριες δυνάμεις του Α.Π.Π σε σχέση με τις κατάφωρα άδικες πράξεις στις οποίες θεωρούσε ο Γερμανικός τύπος ότι προέβαιναν σε βάρος των ηττημένων δυνάμεων του Α.Π.Π. Σε αυτό το πλαίσιο η Τουρκία εμφανιζόταν σαν μια χώρα που θέλουν να την εκμεταλλευτούν οι αποικιοκρατικές και καπιταλιστικές δυνάμεις [5]. Συναφώς και η προστασία των μειονοτήτων εντός της Τουρκίας δεν λαμβανόταν σοβαρά υπόψη αφού θεωρείτο ότι ήταν απλό πρόσχημα για την οικονομική εκμετάλλευση της Τουρκίας ενώ και η προηγηθείσα και αποδειχθείσα δικαστικώς Αρμενική γενοκτονία αμφισβητήτο έντονα ότι συνέβη καν ενώ υπήρξαν και απόψεις στην Γερμανία που μιλούσαν για απλή μετακίνηση πληθυσμών εντός της Τουρκικής αυτοκρατορίας επωφελείς για τους ίδιους σε τέτοιο βαθμό που ενδεχομένως θα έπρεπε να ζητηθούν και ναύλα από τους μετακινούμενους (Αρμένιους) [6]. Επιπρόσθετα γινόταν παραλληλισμός των Τουρκικών μεθόδων με τις Βρετανικές στην Ινδία όπου παρουσιαζόταν η Βρετανική διοίκηση καταπιεστικότερη της Τουρκικής [5].

Σε όλες σχεδόν τις εφημερίδες του Γερμανικού τύπου η προπαγάνδα υπέρ του Κεμάλ ασκείτο σε έντονο βαθμό. Στην προσκείμενη στους Εθνικοσοσιαλιστές εφημερίδα Heimatland παρατηρούμε ότι την περίοδο από τον Σεπτέμβριο του 1923 έως τον Οκτώβριο του ίδιου έτους αφιερώνει συνεχώς το 1/8 του χώρου της στον Μουσταφά Κεμάλ προσωπικά. Επρόκειτο για την μεγαλύτερη σε διάρκεια σειρά άρθρων αφιερωμένων σε ένα θέμα που είχε ποτέ η εν λόγω εφημερίδα αναλάβει να παρουσιάσει και όλα κατέληγαν στο κεντρικό συμπέρασμα ότι το Τουρκικό μοντέλο πρέπει να εμπνεύσει τους Γερμανούς και να τους δώσει τα απαραίτητα μαθήματα προκειμένου να εφαρμοστούν αντίστοιχα και στη Γερμανία [7]. Σε ένα έτερο δισέλιδο άρθρο της εν λόγω Εθνικοσοσιαλιστικής εφημερίδας του Απριλίου του 1922 αναφέρονται τα εξής:

"Η Τουρκία, της οποίας η πολεμική προσπάθεια δεν μπορεί να θεωρηθεί κατώτερη αυτής της Αψβουργικής μοναρχίας (εννοεί την πρώην Αυστρο-Ουγγαρία) και της οποίας ο πληθυσμός υποφέρει από την πείνα και τις στερήσεις το ίδιο με τον Γερμανικό λαό, δεν παραιτήθηκε το 1918. Αντίθετα οργάνωσε την έσχατη αντίστασή της κατά τον Κρατών της Entente στην Μικρά Ασία παρόλο που στερείτο των πάντων: προμηθειών, ρουχισμού για το στρατό και ειδικότερα όπλα και πυρομαχικά. Και το αποτέλεσμα: Σήμερα, μετά από 3 και μισό χρόνια πολέμου οι Κεμαλιστές που είχαν να πολεμήσουν τους Έλληνες, τους Βρετανούς και τους Γάλλους ξανακατέκτησαν ένα μεγάλο μέρος από το κλεμμένο τους έδαφος με το όπλο στο χέρι, έχουν εσχάτως υπογράψει μια εξαιρετικά συμφέρουσα για αυτούς συνθήκη με τους Γάλλους στην Άγκυρα και όπως διαφαίνεται σύντομα θα είναι αφέντες στη χώρα τους ξανά. Σε κάθε περίπτωση η συνέχιση της παρουσίας της Τουρκίας, αυτού του αιωνίως μεγάλου ασθενή, φαίνεται να είναι πιο σίγουρη και εξασφαλισμένη για τα επόμενα χρόνια που θα έρθουν από την παρουσία του Γερμανικού Ραιχ. Θα μπορούσαν οι Τούρκοι να είναι τόσο επιτυχημένοι όσο τα κατάφεραν εάν ακολουθούσαν τις υποχωρητικές πολιτικές του Wirth² και του Rathenau³?"[8]

Σε έτερο σημείο της εφημερίδας δημοσιεύεται άρθρο που απαιτεί την επιδίωξη εφαρμογής πιο ενεργών πολιτικών όπως αυτές που εφαρμόζει ο Κεμάλ.

2 **Karl Joseph Wirth**, γνωστός σαν **Joseph Wirth**, (6 Σεπτεμβρίου 1879 - 3 Ιανουαρίου 1956) ήταν Γερμανός πολιτικός που άνηκε στο Κεντρικό Καθολικό κόμμα ο οποίος υπηρέτησε σαν Καγκελάριος της Γερμανίας από 1921 έως το 1922, για 585 μέρες.

3 **Walther Rathenau** (29 Σεπτεμβρίου 1867 - 24 Ιουνίου 1922) ήταν Γερμανός πολιτικός βιομήχανος και συγγραφέας που υπηρέτησε σαν Υπουργός των Εξωτερικών κατά τη διάρκεια της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης.

Λίγους μήνες μετά η ίδια εφημερίδα Heimatland θα δημοσιεύσει ένα άρθρο το οποίο προσπαθεί να προβεί σε συγκριτική ανάλυση των παραδειγμάτων της Γερμανίας , της Ιταλίας και της Τουρκίας. Παρατίθενται αυτούσιες οι 2 τελευταίες παράγραφοι εν λόγω άρθρου.

“Εάν το Ιταλικό παράδειγμα επιδειχνει την νίκη του Εθνικού πνεύματος σε θέματα Εσωτερικής πολιτικής τότε η Τουρκία μας διδάσκει την νίκη στο πεδίο της μάχης. Ο μεγάλος ασθενής (εννοεί την Τουρκία) έθεσε το έθνος του υπό τα όπλα σε μια κλίμακα τόσο μεγάλη ώστε δεν βρίσκει κανείς κάτι ανάλογο στην διεθνή Ιστορία. Η Τουρκία είχε σχεδόν πάψει να υφίσταται αλλά τότε εμφανίστηκε ο ήρωας εκείνος που ξεπέρασε την μοιρολατρία των Οθωμανών μαστιγώνοντας τους το Εθνικιστικό τους πνεύμα. Το έθνος τον ακολούθησε πλήρες ενθουσιασμού και με τη θέληση να θυσιαστεί. Κατά τη διάρκεια 3 χρόνων απελπισμένων αγόνων ο Κεμάλ Πασάς αφύπνισε τους Τούρκους , τους έθεσε σε μια καινούργια ζωή και πιθανόν άνοιξε το δρόμο προκειμένου ο Μωαμεθανισμός να ξανααποκτήσει μια εξέχουσα θέση στον κόσμο που είχε να δει για πολλούς αιώνες, όλα αυτά επιτεύχθηκαν όχι μόνο γιατί υπήρξε καλός Διοικητής αλλά και υπήρξε ευφυής πολιτικός όπως αποδεικνύει η συνθήκη της Άγκυρας. Εν τούτοις τα 60.000.000 του σκληρού Γερμανικού έθνους υπέγραψαν επαισχύντως την συνθήκη των Βερσαλλιών χωρίς να προβάλουν αντίσταση, υποτιμώντας τους ήρωες του Έθνους τους και οδηγούμενα στο σφαγείο εθελουσίως από τους υποχωρητικούς πολιτικούς.

Το Εθνικό ένστικτο, η Εθνική θέληση είναι το μόνο που μετράει! Η Ιστορία μας το διδάσκει αυτό σε όλες τις σελίδες της. Ένα Έθνος που παραδίδεται αυτοπροαιρέτως είναι χαμένο και δικαίως. Η παγκόσμια Ιστορία δεν θα είχε κανένα νόημα , καμία λογική εάν το Γερμανικό Έθνος δεν εξαφανισθεί εφόσον παραμένει στο δρόμο που έχει ήδη επιλέξει.”[8]

Στο ανωτέρω άρθρο της επίσημης εφημερίδας των Εθνικοσοσιαλιστών βλέπουμε ότι το Ιταλικό υπόδειγμα έχει μικρή συνάφεια ως προς το Γερμανικό και άρα περιορισμένο ενδιαφέρον καθόσον η Ιταλία σε αντίθεση με την Τουρκία ανήκει στους νικητές του Α.Π.Π και άρα δεν υποφέρει από τις εξευτελιστικές συνθήκες λήξεως του Α.Π.Π ούτε και έχει την ανάγκη να πολεμήσει κατά υπέρτερων εξωτερικών εχθρών. Άρα το Τουρκικό παράδειγμα είναι αυτό που συγκινεί τους Γερμανούς και αυτό καλούν οι εφημερίδες να αποτελέσει το πρότυπο ενέργειας και το παράδειγμα προς μίμηση για την Γερμανία.

Ο γερμανικός τύπος δια των *Berliner Lokal- Anzeiger, Deutsche Tageszeitung, Deutsche Allgemeine Zeitung, Frankfurter Zeitung, Freiheit ,Berliner Volks-Zeitung, Kladdereradatsch, Volkisher Beobachter* και άλλων

εντύπων ξανά και ξανά επαναλαμβάνουν το Τουρκικό success story και καλούν τους αναγνώστες τους να παραδειγματιστούν από τους Τούρκους προκειμένου και η Γερμανία να γνωρίσει την Εθνική ανάταση που η Τουρκία επέτυχε ήδη.

Ένα ακόμα τυπικό άρθρο από την Deutsche Tageszeitung γράμμενο το 1921 από τα χιλιάδες που εμφανίζονταν στον Γερμανικό τύπο της εποχής:

"Οι Τούρκοι αποτελούν το μόνο Έθνος που παρά όλες του τις αδυναμίες, παρά τις δεκαετίες των πολεμικών συγκρούσεων στις οποίες είχε εμπλακεί, βρήκε το σθένος και την ιδεολογική δύναμη για να μην υποταχθεί άνευ όρων στην καταστρεπτική θέληση των Κρατών της Entente αλλά αντιθέτως πήρε τα όπλα ξανάΤο Τουρκικό Έθνος είχε την τύχη να βρει μεγάλους ηγέτες που κατέστησαν δυνατά τα μεγάλα έργα που η Γερμανία, που παλαιά θαυμαζόταν και θεωρείτο ο ισχυρός σύμμαχος της Τουρκίας, δεν κατέστη δυνατόν να βρει και άρα δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την καταστροφή της από την Entente χωρίς να έχει ηττηθεί στο πεδίο της μάχης.

Για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα θεωρείτο ότι ο Μουσταφά Κεμάλ αγωνιζόταν για ένα χαμένο σκοπό. Αυτό που στο τέλος έφερε την επιτυχία ήταν η αίσθηση της τιμής, το εθνικό συναίσθημα όπως επίσης και η θέληση για ελευθερία στο Τουρκικό Έθνος και στους ηγέτες του. Οι Τούρκοι έδειξαν στον κόσμο ότι η σκληρή Εθνική θέληση ενός μικρού και αδύνατου Έθνους εξαντλούμενη μέχρι του έσχατου ορίου, εάν κατευθύνεται προς το σωστό σκοπό και διατηρείται σταθερή εκμεταλλεύμενη και τυχόν ευνοϊκές συνθήκες μπορεί να επιτύχει νίκες ακόμη και κατά της παντοδύναμης Entente."[9]

Προφανώς το Τουρκικό υπόδειγμα περιελάμβανε και υποδείγματα λύσεων που αφορούσαν το "πρόβλημα" της Εθνικής καθαρότητας. Σε αυτό το σημείο πολλά άρθρα γράφτηκαν εις βάρος των Ελλήνων και λοιπών μειονοτήτων που διαβιούσαν στην Μ.Ασία τις οποίες θεωρούσαν τα εν λόγω άρθρα ως βδέλλες που έχουν μαχαιρώσει στην πλάτη το Τουρκικό Έθνος. Ήδη είδαμε ότι τα εγκλήματα εις βάρος των Αρμενίων αμφισβητήθηκαν και πολλές φορές μπήκε ο όρος «υποτιθέμενα» όταν αναφέρονταν σε αυτά. Οι δε Έλληνες παρουσιάζονταν σε αυτά τα άρθρα ως εισβολείς και το Ελληνικό κράτος ως ασυνείδητος κερδοσκόπος του Α.Π.Π. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο άρθρο του Hans Trobst ο οποίος αποτέλεσε εκτός από αρθρογράφος και διανοούμενος-ιδεολόγος της Ναζιστικής ιδεολογίας όπως επίσης και μισθοφόρος στον στρατό του Κεμάλ πολεμώντας τους Έλληνες στη Μικρά Ασία:

'Μαζί με την εγκαθίδρυση ενός λαϊκού μετώπου θα πρέπει να αναληφθούν και ενέργειες για την Εθνική καθαρότητα. Υπό αυτή την προϋπόθεση οι συνθήκες ήταν οι ίδιες στη Μικρά Ασία όπως είναι και

εδώ (εννοεί στη Γερμανία) Οι βδέλλες και τα παράσιτα στο Τουρκικό Εθνικό κορμί ήταν οι Έλληνες και οι Αρμένιοι. Έπρεπε να απομονωθούν και να καταστούν αβλαβείς. Αλλιώς όλος ο αγώνας για την ελευθερία θα ετίθεντο σε κίνδυνο. Χαλαρά μέτρα, η Ιστορία έχει δείξει, θα ήταν ανεπαρκή σε αυτές τις περιπτώσεις. Ακόμη θετική μέριμνα για τους αποκαλούμενους 'από μακρόν διαβιούντες στην περιοχή' και 'τίμια στοιχεία' (ή ότι τέλος πάντων σημαίνουν αυτές οι πιασάρικες φράσεις) κατοίκους θα ήταν θεμελιωδώς λάθος γιατί το αποτέλεσμα θα μπορούσε να τεθεί σε κάποιο συμβιβασμό και ο συμβιβασμός είναι η αρχή του τέλους.....Σχεδόν όλοι όσοι είχαν καταγωγή μη Τουρκική στην περιοχή των επιχειρήσεων έπρεπε να πεθάνουν , ο αριθμός τους υπολογίζεται όχι κάτω από 500.000."[10]

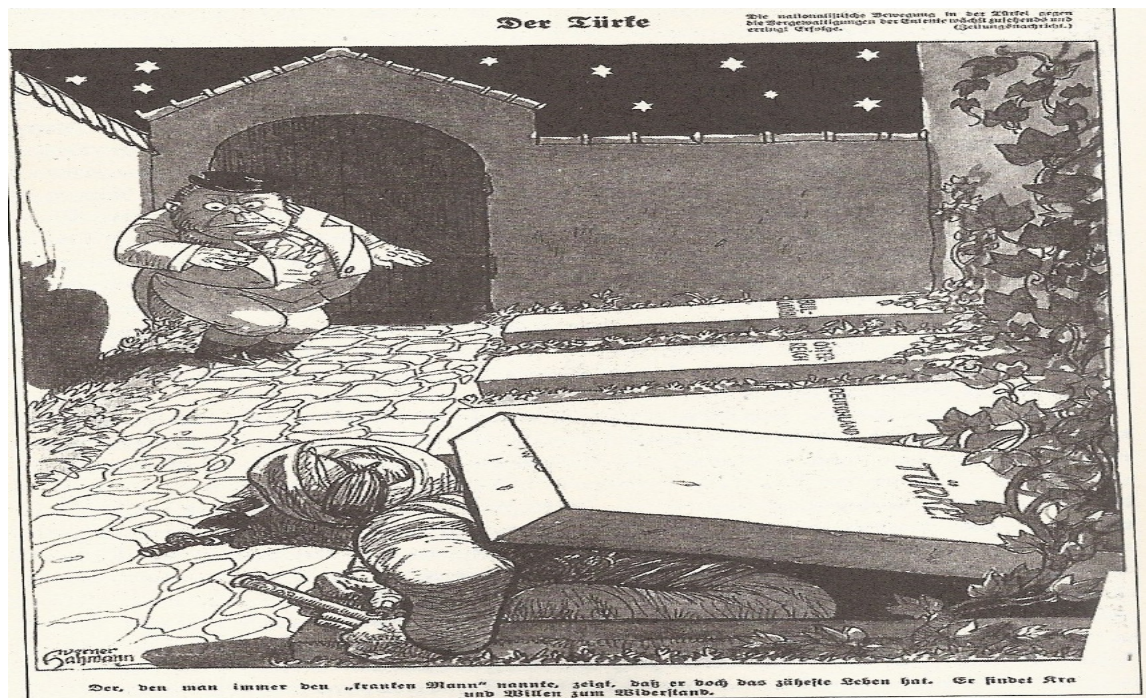
Παρόμοια άρθρα άλλων Γερμανών εθνικιστών αρθρογράφων αλλά και του ιδίου που αναφέρονται στην δημογραφική αύξηση των μειονοτήτων στην Μ.Ασία αλλά και την οριστική λύση που πρέπει να δοθεί ώστε οι μελλοντικές Τουρκικές γενεές να μην έχουν την ανάγκη να ξαναασχοληθούν με αυτές τις μειονότητες είδαν το φως της δημοσιότητας και καταστάθηκαν λίαν δημοφιλή στους Εθνικιστικούς κύκλους. Να επισημανθεί ότι ο Χίτλερ ο ίδιος θέλησε να συναντήσει τον Trobst και σε σχετική επιστολή που γράφτηκε από τον γραμματέα του Χίτλερ επ' ονόματι του αναφέρει χαρακτηριστικά :

“Ο,τι έχετε ζήσει από κοντά στην Τουρκία είναι ό,τι θα πρέπει να κάνουμε και εμείς στο μέλλον για να απελευθερωθούμε”[10]

Αξίζει να επισημανθεί ότι όλη αυτή η απίστευτα εκτεταμένη αρθρογραφία υπέρ της Τουρκίας στη Γερμανία γινόταν χωρίς ανταποκριτές και τα νέα λαμβάνονταν από διεθνή ειδησεογραφικά πρακτορεία, αφού πλην του Trobst ουδείς άλλος Γερμανός δημοσιογράφος είχε μεταβεί προσωπικά στην Τουρκία για να σχηματίσει ίδια άποψη. Επίσης η φρασεολογία των εφημερίδων έτεινε να συνδυάζει την έννοια του Σουλτάνου της Κων/πολης με τον Κάιζερ της Γερμανίας και τον Κεμάλ με τον Φύρερ. Ακόμη και η προσέγγιση του Κεμάλ προς τους Μπολσεβίκους αντιμετωπίστηκε από τον συντηρητικό Γερμανικό τύπο είτε ως ένδειξη real-politic (κάτι που και ο Χίτλερ θα πράξει κάποια χρόνια μετά με το σύμφωνο Μολότοφ-Ρίμπεντροπ) από την πλευρά της Τουρκίας και άρα αποτελεί καλή ενέργεια είτε με την αποσιώπηση ή υποβάθμιση της είδησης είτε και με την απόρριψή της (ο Trobst έγραψε ότι η Τουρκία απέρριψε την Σοβιετική βοήθεια) [10]. Τοιουτοτρόπως δημιουργήθηκε ένα κλίμα υπέρ της Τουρκίας ασυγκρίτως εντονότερο από ότι είχε υπάρξει ποτέ μετατρέποντας ***“τον Γερμανικό τύπο σε ένα μεγάλο Ευρωπαϊκό γραφείο δημοσίων σχέσεων των Κεμαλιστών”*** [4]. Επόμενο είναι ότι και ο Χίτλερ επηρεάστηκε ανάλογα ενώ υπάρχει και η μαρτυρία του Ernst Hanfstaengl⁴ ο οποίος δήλωσε ότι άκουσε τον Χίτλερ να μιλάει σε μια

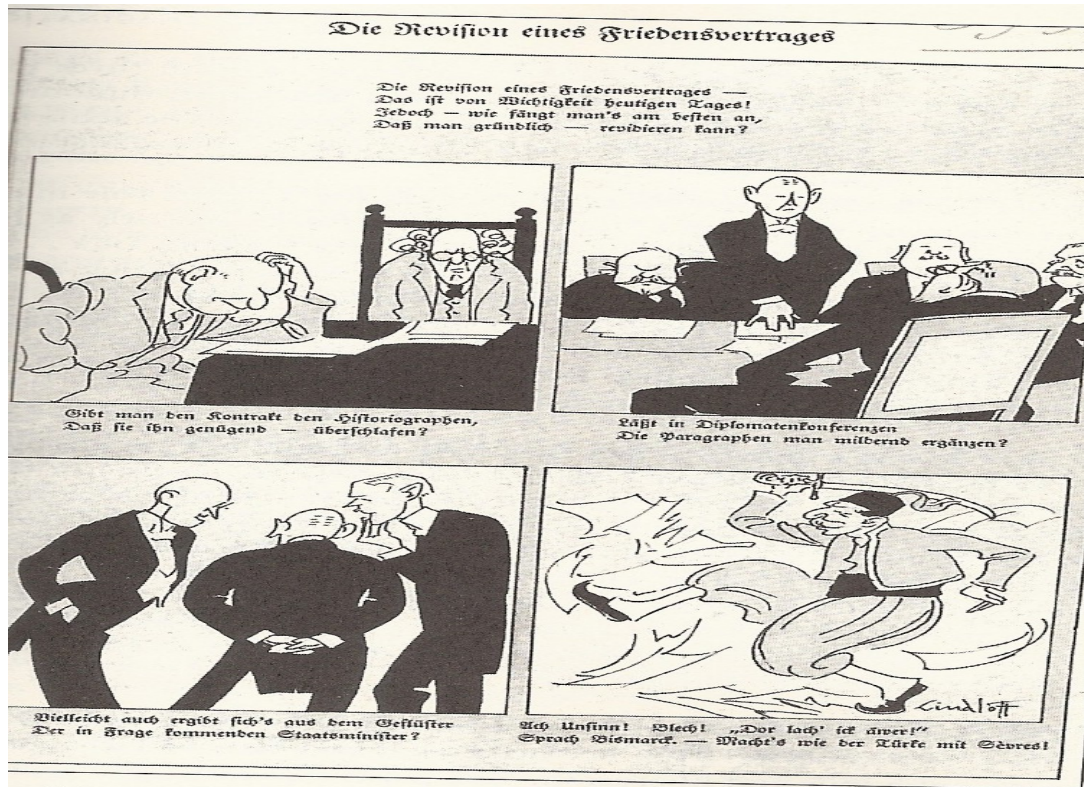
4 **Ernst Franz Sedgwick Hanfstaengl** (2 Φεβρουαρίου 1887 - 6 Νοεμβρίου 1975) υπήρξε Γερμανός επιχειρηματίας που αφοσιώθηκε στον

μπυραρία στο Μόναχο το Νοέμβριο του 1922 για το παράδειγμα του Μουσταφά Κεμάλ και του Μουσολίνι [10]. Επίσης παραθέτουμε και τις σχετικές γελοιογραφίες με τις οποίες οι Γερμανικές εφημερίδες προσπαθούσαν να περάσουν το μήνυμα του υποδείγματος της Τουρκίας κάνοντας χρήση έστω και εν αγνοία τους του αρχαίου Κινεζικού ρητού ότι μια εικόνα ισοδυναμεί με 1000 λέξεις.

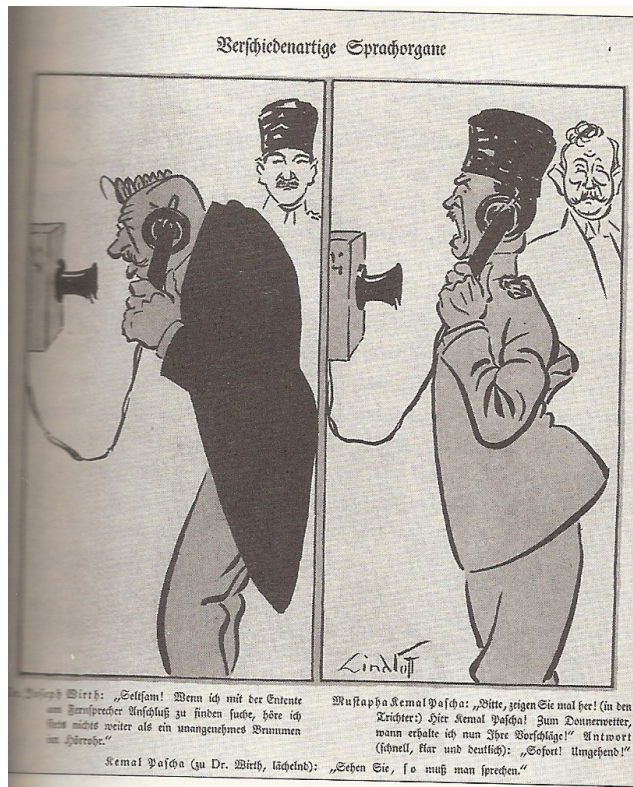

Φωτογραφία 3: Χαρακτηριστική γελοιογραφία της εφημερίδας Kladdereradatsch του 1919 με τίτλο «Ο Τούρκος». Ενώ όλες οι άλλες Κεντρικές Δυνάμεις είναι νεκρές και ήδη ενταφιασμένες ο Αθάνατος Τούρκος βγαίνει από το μνήμα του για να επιτεθεί στην Βρετανία που εκπροσωπείται από μια χαρακτηριστική φιγούρα ανδρός που τον αποκαλούν John Bull [1].

Χίτλερ έως το 1937 οπότε και έπεσε σε δυσμένεια από το Ναζιστικό κόμμα και αυτομόλησε στο εξωτερικό προτού οδηγηθεί σε παγίδα στην Ισπανία όπου πιθανότατα θα θανατωνόταν. Υποστήριξε πάντως τον Χίτλερ στο κίνημα της μπυραρίας του Μονάχου, χρηματοδότησε την Ναζιστική εφημερίδα Volkischer Beobachter και την έκδοση του έργου του Χίτλερ "Ο Αγών μου" και η σύζυγός του φημολογείται ότι απέτρεψε τον Χίτλερ από το να αυτοκτονήσει μετά την αποτυχία του κινήματος της μπυραρίας του Μονάχου.

Φωτογραφία 4: Χαρακτηριστική γελοιογραφία της εφημερίδας Kladdereradatsch του 1922 με τίτλο «Η αναθεώρηση της συνθήκης της ειρήνης». Τα κείμενα έχουν ως ακολούθως "Η αναθεώρηση της συνθήκης της ειρήνης - Αυτό έχει σημασία σήμερα! Αλλά πως κάποιος μπορεί κατά το καλύτερο τρόπο να το επιτύχει? Μήπως πρέπει κάποιος να δώσει τη συνθήκη στους Ιστορικούς ώστε με αποτελεσματικό τρόπο να..... ασχοληθούν μαζί της? Μήπως πρέπει κάποιος να αφήσει τις παραγράφους της συνθήκης να τροποποιηθούν ελαφρώς σε διπλωματικά συνέδρια? Ίσως θα μπορούσε να τροποποιηθεί με τους ψιθύρους των αρμοδίων Υπουργών στις συσκέψεις τους? Μπα ανοησίες! Σκουπίδια! Αυτά είναι γελοία, είπε ο Βίσμαρκ. Κάντο όπως οι Τούρκοι με τη συνθήκη των Σεβρών." [1]

Φωτογραφία 5: Χαρακτηριστική γελοιογραφία της εφημερίδας Kladdereradatsch του 1922 με τίτλο «Διαφορετικός τρόπος ομιλίας». Τα κείμενα έχουν ως ακολούθως "Δρ Joseph Wirth: Παράξενο όταν προσπαθώ να αποκαταστήσω επικοινωνία με την Entente ακούω μόνο ένα δυσάρεστο ήχο στο τηλέφωνο.

Μουσταφά Κεμάλ Πασά: Σε παρακαλώ άσε να το δω εγώ αυτό.! Εδώ Κεμάλ Πασάς ανάθεμα σας, πότε πρόκειται να λάβω τις προτάσεις σας?

Απάντηση(άμεση, καθαρή και διακριτή) Άμεσα! Αστραπιαία!

Κεμάλ Πασάς στον Δρ Joseph Wirth (χαμογελώντας):Βλέπεις, έτσι ένας πρέπει να μιλάει [1].

Δ. Επιρροή Κεμαλισμού στον ίδιο τον Χίτλερ.

Ο Χίτλερ όπως αναμενόταν δεν έμεινε ανεπηρέαστος από την πληθώρα των ελεγκτικών άρθρων που δημοσιεύονταν συλλήβδην στον Γερμανικό τύπο. Όπως ο ίδιος ξεκαθάρισε και όχι μόνο μια φορά υπήρξε θαυμαστής του Κεμάλ Πασά και των μεθόδων αυτού.

Συγκεκριμένα κατά την απολογία του στη δίκη για την αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος στο Μόναχο το Νοέμβριο του 1923 θα δηλώσει:

"Ποτέ στην παγκόσμια Ιστορία, ένα Έθνος μπόρεσε να ανακάμψει από μια ασθένεια ξεκινώντας από την Πρωτεύουσα του που ήταν ήδη μολυσμένη με αυτήν.....Μπορείτε να το δείτε στην αρχαία Ιστορία. Ένα καλό κύμα πάντα ερχόταν από έξω στην καρδιά της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, την Ρώμη. Και αυτή είναι και η βαθύτερη σημασία του όρου "Διέβην το Ρουβίκωνα". Μπορείτε να το δείτε αυτό στην Τουρκία. Από το σαπισμένο κέντρο , από την Κων/πουλη, δεν μπορούσε έλθει η σωτηρία. Η πόλη ήταν , όπως στη δική μας περίπτωση, μολυσμένη με δημοκρατικούς- πασιφιστές, διεθνιστές ανθρώπους που δεν ήσαν σε θέση να κάνουν πλέον αυτό που ήταν απαραίτητο. Η θεραπεία θα μπορούσε να έλθει μόνο από την επαρχία.....Άλλο ένα παράδειγμα μπορείτε να δείτε στην Νεαρά Τουρκική Επανάσταση. Ο Ενβέρ Πασάς προέλασε στην Κων/πολη και εγκαθίδρυσε ένα νέο κράτος εκεί και ένα νέο πνεύμα απλώθηκε πάνω από την πλήρως μολυσμένη Πρωτεύουσα. Και τέλος το τελευταίο, το πλέον κλασσικό παράδειγμα στην Ιταλία. Ένα φασιστικό κύμα ήρθε από το Βορρά και κατέκτησε την Ρώμη. "[11]

Βλέπουμε λοιπόν ότι η Τουρκία ήταν το πρίσμα μέσα από το οποίο ο Χίτλερ έβλεπε το Ιταλικό παράδειγμα και όχι αντίθετα. Τέλος κατά την τελευταία απολογητική ομιλία του κατά την 24η ημέρα διεξαγωγής της δίκης ο Χίτλερ θα δηλώσει:

"Πότε αξιότιμοι κύριοι, η εσχάτη προδοσία έχει στεφθεί με επιτυχία?...Έχουμε σήμερα 2 νέα πραξικοπήματα μπροστά μας. Το πρώτο αφορά την ανυπακοή του Τούρκου στρατηγού Κεμάλ Πασά ενάντια στην εξουσία της Κων/πόλεως, που φτάνει έως του σημείου του να απορρίπτει την Αγία Εξουσία της κεφαλής του Μωαμεθανισμού (εννοεί τον Σουλτάνο). Εάν αναρωτηθούμε: Τι ήταν αυτό που νομιμοποίησε το έργο του Κεμάλ Πασά στο τέλος? Η απάντηση είναι η απόκτηση της ελευθερίας του Έθνους του.. Θα μπορούσε να έχει θεωρηθεί ως ένας προδότης, αλλά δεν είναι, γιατί εξαιτίας των έργων του ξεπήδησε η ευλογία για το Οθωμανικό Έθνος ελευθερία. Έχουμε και ένα δεύτερο παράδειγμα στο πραξικόπημα του Μουσολίνι. Τι νομιμοποιεί αυτό το πραξικόπημα? Όχι η κατάκτηση της εξουσίας αυτή

κάθε αυτή αλλά το τεράστιο κυβερνητικό έργο που ο Μουσολίνι έχει ξεκινήσει στην Ιταλία. Η νομιμοποίηση της πορείας προς τη Ρώμη (εννοεί το πραξικόπημα του Μουσολίνι στην Ιταλία) θα είναι πλήρης μόνο την μέρα που η σημερινή Ιταλία ξεκινώντας από τη Ρώμη θα έχει εκκαθαριστεί από όλες τις ασθένειες της παρακμής που βλέπουμε στη σύγχρονη ζωή της. Αυτή θα είναι η νομιμοποίηση αυτής της εσχάτης προδοσίας και μόνο τότε θα είναι επιτυχής.”[11]

Παρατηρούμε ότι η αναφορά στον Κεμάλ Πασά προ του Μουσολίνι δεν είναι μια τυχαία επιλογή του Χίτλερ αλλά δικαιολογείται καθόσον η εσχάτη προδοσία του Κεμάλ έχει ήδη πλήρως νομιμοποιηθεί και αιτιολογηθεί μέσω της απελευθέρωσης της χώρας του ενώ για την περίπτωση του Μουσολίνι θα πρέπει να συνεχιστεί το έργο της Κυβερνήσεως του σκληρά και αποδοτικά προκειμένου το πραξικόπημα του να νομιμοποιηθεί. Η διάκριση μεταξύ του Κεμάλ και του Μουσολίνι είναι σημαντική καθόσον προβάλλει την σημασία όχι μόνο της εγκαθιδρύσεως ενός πολιτικού συστήματος που θα στηρίζεται στην αρχή του ενός ανδρός (Φύρερ) αλλά επίσης και στον πόλεμο για την εκκαθάριση της χώρας από τους μειονοτικούς πληθυσμούς και την αντιπολίτευση. Αυτά τα βασικότερα ζητήματα πρόκειται να απασχολήσουν την ιδεολογική ελίτ του Τρίτου Ράιχ σε λίγα χρόνια. Αξίζει να επισημανθεί ότι η αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος του Χίτλερ στο Μόναχο είχε λάβει χώρα έπειτα από ένα πρωτοσέλιδο άρθρο της Εθνικιστικής εφημερίδας Heimatland με τίτλο **“Δώστε μας μια Κυβέρνηση της Αγκύρας”** που δημοσιεύτηκε την 27^η Οκτωβρίου 1923 και επιτακτικά ζητούσε την επιβολή μιας δικτατορικής Κυβέρνησης με έδρα το Μόναχο κατά το πρότυπο του Κεμάλ Πασά. Η απόπειρα του Χίτλερ εναρμονίζεται πλήρως με το άρθρο και σε αυτήν έλαβε μέρος φυσικά και ο Trobst.

Φωτογραφία 6: Το πρωτόσέλιδο της εφημερίδας Heimatland που είτε παρακίνησε τον Χίτλερ είτε σκόπευε να προλειάνει το έδαφος για το κίνημα που είχε σχεδιάσει να υλοποιήσει στο Μόναχο [1].

Το 1933 χρονιά κατά την οποία το Εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα νομίμως θα καταλάβει την εξουσία στο Γερμανόλιν ο Χίτλερ παραχωρεί συνέντευξη στη Τουρκική εφημερίδα Μιλίετ, αποστάσιμα της οποίας θα αναδημοσιευτούν και σε Γερμανικά έντυπα, όπου δηλώνει ότι ο Ατατούρκ, όπως τον αποκαλεί, είναι ο μεγαλύτερος άνδρας του αιώνα και ότι ο επιτυχής αγώνας που έδωσε ο Ατατούρκ την σκοτεινή δεκαετία του 1920 για την ελευθερία και οδήγησε στην δημοκρατία της νέας Τουρκίας έδωσε στον ίδιο την πεποίθηση ότι και το Εθνικοσοσιαλιστικό κίνημα θα είναι εξίσου επιτυχημένο. Κατά αυτήν την έννοια το κίνημα του Κεμάλ στην Τουρκία αποτέλεσε για αυτόν ένα λαμπρό αστέρι (που τον καθοδηγούσε) στα σκοτεινά χρόνια [12].

Θα μπορούσαν να εκτεθούν και άλλοι διασπόμενοι λόγοι του Χίτλερ που επιβεβαιώνουν το καθοδηγητικό ρόλο που έπαιξε ο Κεμαλισμός στην διαμόρφωση των πεποιθήσεων του αλλά αντί της κουραστικής παράθεσης λόγων θα αρκεστούμε στη δήλωση του Χίτλερ κατά την ημέρα των γενεθλίων

του ενώπιον μιας αντιπροσωπείας Τούρκων πολιτικών και δημοσιογράφων : **"Ο Ατατούρκ υπήρξε ο πρώτος που έδειξε ότι είναι δυνατόν κανείς να κινητοποιήσει και να αναγεννήσει τους πόρους που μια χώρα έχει χάσει. Υπό αυτή την έννοια, ο Ατατούρκ ήταν ο δάσκαλος. Ο Μουσολίνι ήταν ο πρώτος του μαθητής και εγώ ο δεύτερος"** [12].

Παρατηρούμε ότι πλέον ο Χίτλερ όντας Φύρερ δεν ξεχνά ούτε προς στιγμήν το Τουρκικό παράδειγμα αλλά αντιθέτως εξακολουθεί να το υμνεί δημοσίως όπως εξάλλου και πλειάδα στελεχών του Ναζιστικού κόμματος κάτι φυσικό αφού επί σειρά ετών είχαν γαλουχηθεί μελετώντας το και θαυμάζοντας το.

Ακόμα και μετά την είσοδο της Γερμανίας στον πόλεμο ο Χίτλερ δεν θα σταματήσει να εκφράζει τον θαυμασμό του για το Κεμαλικό παράδειγμα. Κατά τη διάρκεια της εισβολής της Γερμανίας στην Πολωνία ο Χίτλερ θα εκμυστηρευτεί στον Τούρκο Πρέσβη Husrev Gerede ότι αντιγράφει τον Ατατούρκ, όπως εκείνος κατέστρεψε την συνθήκη των Σεβρών έτσι και αυτός (ο Χίτλερ) καταστρέφει την συνθήκη των Βερσαλλιών [12]. Άγνωστο παραμένει εάν εννοούσε ότι αντιγράφει τον Κεμάλ ακόμα και στην πολιτική προσέγγιση με την Σοβιετική Ένωση αφού και ο Χίτλερ την ίδια περίοδο είχε υπογράψει με τους Σοβιετικούς σύμφωνο μη επίθεσης αλλά επίσης είχε συμφωνήσει μαζί τους και για τον διαμελισμό της Πολωνίας.

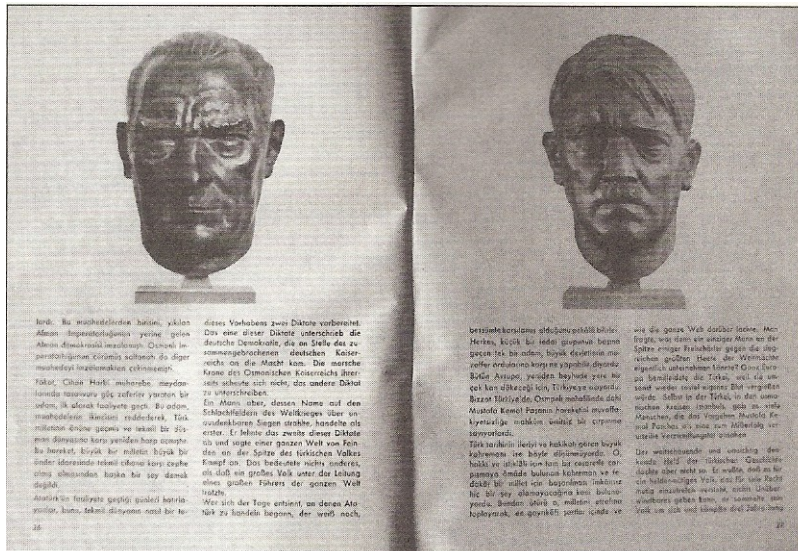
Επιπρόσθετα θα αναφερθούμε σε ένα λόγο του στο Γερμανικό κοινοβούλιο την 4 Μαΐου 1941 αναφορικά με τις πολεμικές εξελίξεις στα Βαλκάνια όπου χωρίς να συνδέεται οργανικά με τον υπόλοιπο λόγο του , ο Χίτλερ θα δηλώσει:

"Η Τουρκία υπήρξε σύμμαχός μας κατά τον Παγκόσμιο Πόλεμο. Το λυπηρό αποτέλεσμα εκείνου του αγώνα έπεσε βαρύ σε εκείνη την χώρα όπως έπεσε και στη δική μας. Ο μέγας και ιδιοφυής δημιουργός της νέας Τουρκίας ήταν ο πρώτος που παρείχε θαυμάσιο πρότυπο για την αναγέννηση των χωρών που τότε είχαν εγκαταλειφθεί από τύχη και είχαν σκληρά χτυπηθεί από τη μοίρα."[12]

Θα μπορούσαν να γραφτούν περισσότερα γύρω από τα λεγόμενα του Χίτλερ περί του Κεμάλ και το πόσο επηρεάστηκε από το έργο του πλην όμως θα αποτελούσαν επανάληψη των ίδιων πραγμάτων που με τον ένα ή τον άλλο εκφραστικό τρόπο είχαν δημοσιεύσει οι Γερμανικές εφημερίδες προ πολλού και έχουν ήδη περιληπτικά και δειγματοληπτικά αναφερθεί ανωτέρω. Ο Χίτλερ αδιαμφισβήτητα είχε επηρεαστεί από το έργο αλλά και από τη μορφή του Κεμάλ που σε άλλη αποστροφή του λόγου του τον είχε αποκαλέσει **«φάρο ελπίδας»** και μάλιστα είχε προβεί και στην αγορά μιας προτομής του Ατατούρκ φιλοτεχνημένης από τον διάσημο Ναζιστή γλύπτη Thorak⁵ ο οποίος

5 **Josef Thorak** (7 Φεβρουαρίου 1889 - 26 Φεβρουαρίου 1952) υπήρξε Γερμανό - Αυστριακός γλύπτης γνωστός για τα μεγαλειώδη σε μέγεθος έργα του. Από το 1933 υπήρξε ο ένας εκ των 2 επίσημων καλλιτεχνών γλυπτικής του Τρίτου Ράιχ για το οποίο έφτιαξε πολλά έργα.

είχε ήδη δουλέψει στην Τουρκία φτιάχνοντας διάφορα έργα τέχνης για το Τουρκικό καθεστώς ενώ είχε φιλοτεχνήσει εκτός από προτομές ακόμα και ολόσωμα αγάλματα που απεικόνιζαν την ιδανική για τα Ναζιστικά πρότυπα οικογένεια και γενικότερα τα ιδανικά σύμφωνα με το Εθνικοσοσιαλιστικό κόμμα ανθρώπινα σωματότυπα [13]. Περαιτέρω θα διαπιστωθεί ότι συνολικά το Ναζιστικό καθεστώς εμφορείτο από αισθήματα σεβασμού και αγάπης προς τον Κεμαλισμό που είχε αποτελέσει το πρότυπο πάρα πολλών στελεχών του Κόμματος.

Φωτογραφία 7: Ο THORAK και οι 2 Φύρερ. Απεικόνιση από το κεφάλαιο « Δυο μεγάλοι άνδρες» του επετειακού βιβλίου που εξεδόθη για τον εορτασμό των 10 ετών από την ίδρυση του Τουρκικού εμπορικού επιμελητηρίου στη Γερμανία. Παρουσιάζει τις 2 προτομές του Ατατούρκ και του Χίτλερ δίπλα η μία στην άλλη που φιλοτέχνησε ο γλύπτης THORAK [1].

Ε. Επιρροή Κεμαλισμού στα στελέχη του Ναζιστικού κόμματος.

Αναφέρθηκε ανωτέρω ότι οι Γερμανικές εφημερίδες δεν είχαν ανταποκριτές στην Τουρκία κατά τα πρώτα χρόνια των δημοσιεύσεων (1919-1923) αυτό όμως δεν σημαίνει ότι στην Γερμανική κοινωνία δεν υπήρχαν πολλοί Γερμανοί που είχαν ταξιδέψει στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και μάλιστα είχαν προσφέρει πολύτιμες στρατιωτικές υπηρεσίες στο Σουλτάνο κυρίως κατά τον Α.Π.Π Στο Ελληνικό αναγνωστικό κοινό είναι φερ' ειπείν αρκετά γνωστός ο Στρατηγός Λίμαν φον Σάντερς[14] ενώ ήδη αναφερθήκαμε και στον μισθοφόρο Hans Trobst αυτό όμως που δεν αποτελεί αντικείμενο ευρείας αναφοράς και γνώσης είναι ότι πλείστα στελέχη του Ναζιστικού κόμματος υπηρέτησαν στον Οθωμανικό Στρατό κυρίως σε εθελοντική βάση ή έζησαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία έχοντας υπεύθυνες θέσεις και

αξιώματα. Εν λόγω πρόσωπα επιστρέφοντας στην Γερμανία συνέβαλλαν τα μέγιστα στη διαρκή ανακύκλωση του Τουρκικού παραδείγματος κατέλαβαν ισχυρές θέσεις τόσο κατά τη διάρκεια της Δημοκρατίας της Βαϊμάρης όσο και κατά την περίοδο του Τρίτου Ράιχ ενώ ενίσχυσαν τον θαυμασμό του Γερμανικού λαού γύρω από το Τουρκικό Έθνος και τους αγώνες του.

Πράγματι τα ως άνω πρόσωπα ενίοτε αποκαλούμενα και Γερμανο-Οθωμανοί θα καταδειχθεί ότι βρίσκονται πλησίον του Χίτλερ ήδη από την αποτυχημένη απόπειρα του Μονάχου μέχρι το τέλος του Τρίτου Ράιχ το 1945. Ήδη κατά την περίοδο του αποτυχημένου πραξικοπήματος της μπουραρίας του Μονάχου το 1923 βλέπουμε τον Λίμαν φον Σάντερς να δημοσιεύει στο Μόναχο θετικότατα άρθρα για το ρόλο της Τουρκίας και το παράδειγμα που αυτή δίνει στο Γερμανικό λαό. Με τα άρθρα αυτά παρακινεί ουσιαστικά τους αναγνώστες να υιοθετήσουν το Τουρκικό παράδειγμα. Ο πρώην Διοικητής του Κεμάλ Πασά στο Παλαιστινιακό μέτωπο Friedrich Kreb von Kressenstein ⁶ [15] ασκεί καθήκοντα διοικητού στο Φρουραρχείο του Μονάχου.

Είναι σχετικά γνωστό ότι η μυστικιστική εταιρεία της Θούλης⁷ έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ιδεολογική διαμόρφωση του Ναζισμού μέσω των Παν-γερμανικών της θεωριών και τις περίεργες αντιλήψεις της περί της προελεύσεως της Άριας φυλής. Αυτό που δεν είναι ιδιαίτερα γνωστό είναι ότι ο ιδρυτής της **Rudolf von Sebottendorf** [16] υπηρέτησε στον Οθωμανικό στρατό κατά το Β Βαλκανικό πόλεμο στη συνέχεια απέκτησε την υπηκοότητα

⁶ Friedrich Kreb von Kressenstein (24 Απριλίου 1870- 16 Οκτωβρίου 1948) υπήρξε Γερμανός Στρατηγός καταγόμενος από αριστοκρατική οικογένεια της Νυρεμβέργης. Αποτέλεσε μέλος της ομάδας των Γερμανών Αξιωματικών που συνέβαλαν στην Διοίκηση του Οθωμανικού Στρατού κατά τον Α.Π.Π. Έδρασε επιτυχώς στη Μ.Ανατολή και συγκεκριμένα στην άμυνα της Γάζας και επίσης στην Γεωργία όπου συγκρούστηκε με τον Σοβιετικό στρατό στην περιοχή της Αμπχαζίας

⁷ Η **Εταιρεία της Θούλης** (γερμ. *Thule-Gesellschaft*) ήταν ακροδεξιά μυστική οργάνωση που ιδρύθηκε προς το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στο Μόναχο. Πήρε το όνομά της από την Ύστατη Θούλη, την τελευταία χώρα του Βορρά, στην οποία είχε αναφερθεί ο αρχαίος Έλληνας εξερευνητής Πυθέας. Σύμβολο της Εταιρείας της Θούλης ήταν η σβάστικα. Στα μέλη της εταιρείας ανήκαν και δικηγόροι, δικαστές, πανεπιστημιακοί καθηγητές, αστυνομικοί, αριστοκράτες, γιατροί, όπως επίσης και πλούσιοι επιχειρηματίες. Εξωτερικά η εταιρεία παρουσιαζόταν ως "ομάδα μελέτης της γερμανικής αρχαιότητας", στην πραγματικότητα όμως ήταν μια βαυαρική οργάνωση του *Γερμανικού Τάγματος*, εσωτερικά οργανωμένη με μασονικά πρότυπα. Η Εταιρεία της Θούλης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως συνωμοτικός μυστικός σύνδεσμος ρατσιστικής, και ειδικότερα αντισημιτικής φύσεως. Ο σκοπός του συνδέσμου ήταν η απόκτηση πολιτικής δύναμης και η διάδοση ρατσιστικής προπαγάνδας μέσω της στρατολόγησης όσο το δυνατόν περισσότερων μελών με επιρροή στην κοινωνία. Στην ακμή της η εταιρεία είχε πιθανώς μόνο λίγες εκατοντάδες μέλη, τα οποία όμως είχαν αξιόλογη κοινωνική επιρροή [18].

του Οθωμανού πολίτη και έκανε μεγάλη περιουσία στην Κων/πολη. Εν συνεχεία επέστρεψε στο Μόναχο όπου δημοσίευσε πολλά άρθρα περί της Τουρκίας στην οποία επέστρεψε το 1920. Αυτοκτόνησε στον Βόσπορο το 1945 όταν πληροφορήθηκε την συνθηκολόγηση της Γερμανίας. Πολλοί ακόμα Γερμανο-Οθωμανοί υπάρχουν στην βιβλιογραφία οι οποίοι με τον ένα ή τον άλλο τρόπο συνέβαλλαν στην εμπέδωση του Τουρκικού προτύπου στο Γερμανικό λαό και κατέλαβαν υψηλές θέσεις στο Γερμανικό κράτος. Παραδείγματος χάριν ο Franz von Papen [17] ο οποίος διετέλεσε Καγκελάριος της Γερμανίας αλλά επίσης Πρεσβευτής και Υπουργός του Χίτλερ υπηρέτησε στον Οθωμανικό στρατό λαμβάνοντας υψηλό βαθμό ενώ στενοί συνεργάτες του επίσης Γερμανο-Οθωμανοί (Lossow, Humann) ενεπλάκησαν με την Αρμενική Γενοκτονία αλλά και με την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία μεταγενέστερα [13]. Ακόμη και ο διαβόητος Υπουργός των Εξωτερικών του Χίτλερ Ribbentrop είχε υπηρετήσει στην Κων/πολη όπου είχε συνδεθεί φιλικά με τον Papen. Αρκετοί ακόμη Γερμανο-Οθωμανοί θα μπορούσαν εδώ να αναφερθούν αλλά λόγω της περιορισμένης γενικότερα αναγνωρισιμότητας τους μάλλον θα κούραζαν τον αναγνώστη χωρίς να του προσφέρουν κάτι ιδιαίτερο.

Δυνάμεθα να υποστηρίξουμε ότι η Τουρκία δεν ήταν καθόλου μακριά από αισθηματική απόψεως για την Γερμανία του Μεσοπολέμου κυρίως γιατί ο Γερμανικός τύπος, τόσο κατά τη διάρκεια της δημοκρατίας της Βαϊμάρης όσο και μετά το 1933 όταν ανάλαβε την εξουσία το Ναζιστικό κόμμα, αφιέρωνε συνεχώς άρθρα για τα τεκταινόμενα εν Τουρκία όπως επίσης και για τα μαθήματα που το Τουρκικό παράδειγμα έπρεπε να δώσει στη Γερμανία. Για πολλούς από τους σημαντικούς ήρωες του εν εξελίξει δράματος στη Γερμανία η Τουρκία που στο νου τους περίπου ταυτιζόταν με την Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν μια περιοχή στενά συνδεδεμένη μαζί τους διότι εκεί είχαν ζήσει, εργαστεί, υπηρετήσει παντρευτεί ακόμα και σκοτώσει άλλους ανθρώπους. Τρόπον τινά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι Ναζιστές είχαν μεγαλώσει και γαλουχηθεί με την Τουρκία και το υπόδειγμα της πολύ προτού εμφανιστεί ο Μουσολίνι στη διεθνή σκηνή.

Με την άνοδο του Χίτλερ στην εξουσία συμπίπτει η επέτειος για τα 10 χρόνια της νέας Τουρκίας κάτι που θα αποτελέσει αφορμή εορτασμών κατά πολύ υπερβαινουσών των συνηθισμένων διπλωματικών αβροτήτων που σε ανάλογες περιπτώσεις συνηθίζεται να γίνονται. Ο Γερμανικός τύπος θα βρει την ευκαιρία να καλύψει εκτενέστατα την εν λόγω επέτειο όπου επί σειρά ημερών θα δημοσιεύονται διθυραμβικά άρθρα για τη νέα Τουρκία και το πως αυτή δημιουργήθηκε από τον μέγα ηγέτη της Κεμάλ. Ανάμεσα στις πολλές γιορτές και συναφείς εκδηλώσεις που έλαβαν χώρα για να τιμηθεί η εν λόγω επέτειος έχουμε μια ομιλία υψηλόβαθμου Αξιωματούχου του καθεστώτος

ονόματι Werner Daitz⁸ που θα πει μεταξύ άλλων: **"Ο Εθνικοσοσιαλισμός , ο Κεμαλισμός και ο Φασισμός και ότι άλλο παρεμφερές θα προκύψει σε άλλες χώρες υπό άλλο όνομα αποτελούν την πρώτη έκρηξη που θα σκεπάσει όλες τις πεπαλαιωμένες ιδεολογικές αντιλήψεις και θα τις επικαλύψει με μια καινούργια απαστράπτουσα και φοβερή στρώση, μια νέα ιδεολογία και ένα καινούργιο πολιτισμό."**[19]

Ο Γερμανο-Οθωμανός von Papen με καθήκοντα Αντι-καγκελαρίου επίσης μίλησε σε εν λόγω εκδήλωση. Επισήμανε ότι γνώρισε προσωπικά τον Ατατούρκ κατά τον Α.Π.Π και μίλησε με τα καλύτερα λόγια για τον Τούρκο ηγέτη, τους Τούρκους εν γένει και τα επιτεύγματά τους. Εστίασε ιδιαίτερα στο ότι η Γερμανία είχε μάθει από την Τουρκία ότι ποτέ δεν θα μπορούσε να παραγράψει τα θεμελιώδη δικαιώματα του Γερμανικού Λαού ένεκα διεθνών συνθηκών..... Επίσης εστίασε στο ότι ειδικότερα σήμερα η Γερμανία εφαρμόζει τα Τουρκικά μαθήματα και ότι τώρα επιτέλους αυτό ήταν εφικτό να γίνει [19]. Επιπρόσθετα και κατά τρόπο αυθόρμητο μέλη της SA (τα πλέον φανατικά στελέχη της νεολαίας του κόμματος με στρατιωτική δομή) παρατάχθηκαν έξω από την Τουρκική πρεσβεία όπου έπαιξαν πρώτα το εμβατήριο του Εθνικοσοσιαλιστικού κόμματος (Horst Wessel Song) και έπειτα τους Εθνικούς ύμνους των 2 χωρών. Στη συνέχεια επιθεωρήθηκαν από τον ίδιο τον Rohm⁹ και τον Τούρκο Πρέσβη μαζί με άλλες προσωπικότητες του κόμματος [21]. Επρόκειτο περισσότερο για μια ιδεολογική γιορτή παρά για την επέτειο των δέκα ετών από την ίδρυση της νέας Τουρκίας. Θεωρείται περιττό το να παρατεθούν οι ελεγείες που γράφτηκαν ξανά στο Γερμανικό τύπο για την Τουρκία κατά τρόπο αυθόρμητο αφού δεν διαφαίνεται ανάμιξη του Υπουργού προπαγάνδας Γκαίμπελς. Επισημαίνεται ότι ο ίδιος ο Rhom είχε πρόσφατα κάνει ταξίδι προσκυνηματικού χαρακτήρα στην Τουρκία όπου είχε συναντήσει το είδωλο του, τον Ατατούρκ [22].

8 Werner Carl Otto Heinrich Daitz (15 Οκτωβρίου 1884 - 5 Μαΐου 1945 πιθανώς αυτοκτόνησε) υπήρξε Γερμανός χημικός, επιχειρηματίας, οικονομικός σύμβουλος του Ναζιστικού κόμματος και μέλος της Βουλής.

9 Ο **Ερνστ Γιούλιους Ρεμ** (Ernst Julius Röhm), (28 Νοεμβρίου 1887 - 1 Ιουλίου 1934) ήταν Γερμανός αξιωματικός και σημαίνον στέλεχος του Εθνικοσοσιαλιστικού Κόμματος. Ήταν ιδρυτικό στέλεχος και κύριος οργανωτής της παραστρατιωτικής οργάνωσης SA (Es-A, Sturmabteilung = Θυελλώδεις Μαχητές), της οποίας αργότερα έγινε ο ηγέτης. Δολοφονήθηκε το 1934 με διαταγή του Χίτλερ κατά τη "νύχτα των μεγάλων μαχαιριών" [20].

Φωτογραφία 8: Τμήμα των SA παρατεταγμένο προς επιθεώρηση έξω από την Τουρκική Πρεσβεία στο Βερολίνο κατά τους εορτασμούς των 10 ετών από τη γένεση της νέας Τουρκίας. Ο Τούρκος Πρεσβευτής επιθεωρεί το άγημα μαζί με τον Rohm [1].

Λίγους μήνες μετά τους εορτασμούς των δέκα ετών από την δημιουργία της νέας Τουρκίας ο Τούρκος Πρέσβης στο Βερολίνο θα σκοτωθεί σε τροχαίο ατύχημα. Το όνομα του ήταν Kemalettin Sami Pasha και ετύγχανε ιδιαίτερης εκτιμήσεως από τον Γερμανικό τύπο λόγω και της στρατιωτικής του ιδιότητας ένεκα της οποίας είχε τραυματιστεί 18 φορές σε διάφορα πεδία μαχών. Πέρα από τους επικήδειους λόγους που δημοσιεύτηκαν σωρηδόν στον Γερμανικό τύπο διοργανώθηκε ειδική τελετή για τη μεταφορά της σωρού από την Πρεσβεία μέχρι τον σιδηροδρομικό σταθμό του Βερολίνου όπου θα μεταφερόταν με τρένο στην Τουρκία. Ακριβέστερα σχηματίστηκε φάλαγγα επισήμων με όλα τα σημαίνοντα πρόσωπα του καθεστώτος (Rhom, Ναύαρχος Raeder, Oscar Hindenburg κ.α) πίσω από τον κιλλίβαντα ενός πυροβόλου πάνω στον οποίο ήταν το φέρετρο του Πρέσβη, που τον έσερναν άλογα με αξιωματικούς να περπατούν γύρω του και έτερους να κρατούν τα παράσημα του αποβιώσαντος. Στα πεζοδρόμια πλήθος κόσμου χαιρετούσε ναζιστικά το φέρετρο καθώς πέραγε από μπροστά του. Τα SA έδωσαν πάλι το παρόν θέτοντας τιμητικά αγήματα σε τέσσερα σημεία της διαδρομής, έφιπποι αστυνομικοί συνόδευαν επίσης το φέρετρο και σαν να μην έφταναν όλα αυτά έτερος λόχος των SS περίμενε στο σταθμό να αποδώσει τιμές. Αμφίβολο είναι εάν Γερμανοί Αξιωματούχοι είχαν τύχει τόσων τιμών κατά την κηδεία τους. Κατά μια άποψη ο μόνος που έλειπε από την τελετή ήταν ο ίδιος ο Χίτλερ. Περιττό να προσθέσουμε ότι και στην Κων/πολή όλη η Γερμανική παροικία

παρέστη κατά την ταφή του αποβιώσαντος Πρέσβη. Όσο ζούσε επιμάτο ποικιλοτρόπως από τον Χίτλερ ο οποίος τον ξεχώριζε κατά προφανή και ιδιαίτερο τρόπο από τους υπόλοιπους επικεφαλής των άλλων διπλωματικών αντιπροσωπειών [23].

Φωτογραφία 9: Βερολινέζοι ενώ αποχαιρετούν την σωρό του Τούρκου Πρέσβη. Διακρίνονται τιμητικά αγήματα του Γερμανικού στρατού να συνοδεύουν το φέρετρο που σκεπάζεται από μια Τουρκική Σημαία [1].

Άλλη μια απόδειξη της επιρροής του Κεμαλισμού στη Ναζιστική Γερμανία μπορούμε να βρούμε στους ρατσιστικούς νόμους και διατάγματα που εφαρμόστηκαν το 1935 και έκτοτε ονομάζονται νόμοι της Νυρεμβέργης οι οποίοι στοχοποιούσαν πρωτίστως τους Εβραίους. Κανονικά θα έπρεπε και οι Τούρκοι να υποστούν διακρίσεις στην Γερμανία λόγω φυλετικής ταυτότητας εν τούτοις το Ναζιστικό καθεστώς βρήκε την λύση για να προστατεύσει τα είδωλά του. Κατέταξε τους Τούρκους στην Αρία φυλή. Όπως χαρακτηριστικά δημοσιεύτηκε και σε Τουρκικές εφημερίδες της εποχής “Οι Τούρκοι είναι Άριοι”. Η σχετική επιχειρηματολογία που αναφέρθηκε στο σχετικό διάταγμα δεν αντέχει σοβαρής ανάλυσης και εστιαζόταν στο ότι οι Τούρκοι είναι και αυτοί Ευρωπαίοι “διότι το επιθυμούσαν από παλιά και ακόμα το επιθυμούν. Ο Ευρωπαίος από την άλλη πλευρά προσεγγίζει τον Άριο άρα οι Τούρκοι είναι Άριοι” [24]. Βεβαίως αυτοί οι “επιστημονικοί” συλλογισμοί αφορούσαν μόνο τους Τούρκους και όχι τους Εβραίους με Τουρκική υπηκοότητα οι οποίοι κατά τη λογική των αξιωματούχων του γραφείου του NSDAP¹⁰ για θέματα φυλετικής

10 Το Εθνικοσοσιαλιστικό Γερμανικό Εργατικό Κόμμα (γερμ. *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei*), γνωστότερο ως NSDAP, Ναζιστικό Κόμμα, Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα των Γερμανών Εργατών ή απλά Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα, είναι το πολιτικό κόμμα που οδηγήθηκε στην εξουσία της Γερμανίας με την καθοδήγηση του Αδόλφου Χίτλερ

πολιτικής δεν επιθυμούσαν να είναι Ευρωπαίοι άρα ούτε και Άριοι. Προκειμένου να περάσει η κομματική γραμμή για αυτή την περίεργη φυλετική πολιτική έναντι των Τούρκων το Υπουργείο Προπαγάνδας (βλέπε Γκαίμπελς) εξέδωσε 2 μήνες έπειτα από την έκδοση του σχετικού διατάγματος οδηγίες στον Γερμανικό τύπο υπενθυμίζοντας του ότι οι Ούγγροι , οι Φιλανδοί και οι Τούρκοι φυλετικά συνδέονται και ότι εν πάσει περίπτωση την φυλετική τους αξία οι Τούρκοι την απέδειξαν μέσω των αγώνων τους για την δημιουργία της νέας Τουρκίας άρα ανήκουν στην Ευρώπη [24]. Ειδικότερα στην Ευρώπη που οι Γερμανοί Ναζί οραματίζονταν.

Ο θάνατος του Κεμάλ το 1938 έδωσε την αφορμή για καταϊγισμό άρθρων γύρω από τη ζωή και το έργο του στον Γερμανικό τύπο ο οποίος λειτούργησε με αυθορμητισμό και δημιουργικότητα. Αλλά και σε κάποια επιφανή στελέχη του Ναζιστικού κόμματος ο θάνατος του Κεμάλ φαίνεται να κόστισε πολύ. Ο αναμφισβήτητος Ναζιστής ιδεολόγος Δρ. Γκαίμπελς παρακολουθεί με εγγραφές στο ημερολόγιο του την εξέλιξη της υγείας του Κεμάλ και φαίνεται να ανησυχεί για αυτήν περισσότερο και από ότι ανησυχεί για τις ενέργειες της Γερμανίας που αποσκοπούν στην διάλυση της Τσεχοσλοβακίας και εγκυμονούν κίνδυνο παγκόσμιου πολέμου [25]. Εν τούτοις είναι τόσο το ενδιαφέρον των Γερμανικών εφημερίδων για την υγεία του Κεμάλ που ο Γκαίμπελς θα εκδώσει οδηγία με την οποία θα ζητάει να μετριαστεί κάπως το ενδιαφέρον για την υγεία του Κεμάλ. Την 10 Νοεμβρίου 1938 ο Κεμάλ θα πεθάνει, η σχετική οδηγία του Υπουργείου Προπαγάνδας είναι απλή και συνίσταται στο ότι πρόκειται για είδηση που μπορεί να ανακοινωθεί με εκτεταμένο τρόπο. Η αντίδραση του τύπου αν και όπως είδαμε δεν έλαβε τέτοιες εντολές είναι υπερβολική. Όλες οι Γερμανικές εφημερίδες Εθνικής εμβέλειας ή επαρχιακές θα καλύψουν τα πρωτοσέλιδα τους με άρθρα για τον Κεμάλ , την ζωή του, τον διάδοχο του Ισμέτ Ινονού και τη νέα Τουρκία και οι περισσότερες θα συμπεριφέρονται έτσι για πολλές μέρες στη σειρά. Ο θάνατος του Κεμάλ θα καταστεί για τους Ναζί ένα πληροφοριακό γεγονός μεγάλης κλίμακας. Η Volkischer Beobachter καθαρά Εθνικοσοσιαλιστική εφημερίδα θα δημοσιεύσει 20 άρθρα σχετικά με τον Κεμάλ σε ένα διάστημα 15 διαδοχικών ημερών από την πρώτη ανακοίνωση του θανάτου έως την ταφή της σορού. Επιπρόσθετα θα περιλάβει 21 φωτογραφίες, 3 δοκίμια και ένα μεγάλο σε έκταση δοκίμιο που αφορούσε τον διάδοχο του Κεμάλ. Ακόμα θα δημοσιεύσει ένα άρθρο για το τέλος του 2ου Ράιχ στην Τουρκία εννοώντας την Οθωμανική Αυτοκρατορία [25]. Άλλες εφημερίδες δημοσίευσαν το συλλυπητήριο τηλεγράφημα του Χίτλερ, του Ριμπεντροπ και άλλων προσωπικοτήτων, λεπτομέρειες από την παρουσία της Γερμανικής αντιπροσωπείας στην κηδεία, άρθρα για τα επιτεύγματα του Κεμάλ και άλλα συναφή για πολλές ημέρες στη σειρά. Εννοείται ότι είχε επίσης διαταχθεί η Σημαία να επαίρεται μεσίτια ως ένδειξη πένθους για 2 ημέρες στη Βουλή, στο Υπουργείο των Εξωτερικών και σε άλλα δημόσια κτήρια [25].

Δεν θα ήταν υπερβολή να πούμε ότι ο Γερμανικός τύπος με τον μεγάλο αριθμό των άρθρων του αλλά και το ύφος αυτών¹¹, είχε συμβάλλει αποφασιστικά στο να δημιουργηθεί μια ψύχωση με το Τουρκικό υπόδειγμα το οποίο θεωρούσε ως ιδανικό για την εξέλιξη και την πρόοδο ενός Έθνους τόσο στο Ναζιστικό κόμμα αρχικά αλλά από ένα σημείο και έπειτα στο σύνολο της Γερμανικής κοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο κάθε τι Τουρκικό αντιμετωπιζόταν θετικά σε σημείο που ακόμα και η διακοπή των διπλωματικών σχέσεων με την Γερμανία από την Τουρκία καθώς ο Β.Π.Π. άρχιζε να κλείνει προς το μέρος των Συμμάχων έγινε στωικά αποδεκτή από τον ίδιο τον Χίτλερ ο οποίος την περίοδο εκείνη ήταν διαβόητος για τις εξάρσεις αδικαιολόγητου θυμού ιδιαίτερα όταν κακές ειδήσεις κατέφθαναν στο επιτελείο του. Στην προκειμένη περίπτωση δεν επέδειξε θυμό αλλά αντίθετα το θεώρησε ως φυσιολογική κίνηση εκ μέρους της Τουρκίας αποδίδοντάς την αιτία αυτής της πράξης στο ότι η Γερμανία απώλεσε τον έλεγχο της Χερσονήσου της Κριμαίας¹² [26].

11 Περισσότερες λεπτομέρειες αλλά και αποσπάσματα από τον Γερμανικό τύπο της εποχής μπορεί κανείς να βρει στο ήδη μνημονευθέντα έργο του S.Ihrig όπου υπάρχουν και άλλες λεπτομέρειες γύρω από την Τουρκική ψύχωση που φαίνεται πως είχε προσβάλλει την Γερμανική κοινωνία ιδιαίτερα μετά την επιβολή του τρίτου Ράιχ.

12 Ο Χίτλερ την περίοδο εκείνη αλλά και μέχρι το τέλος του πολέμου είχε εμφανίσει μεγάλες εξάρσεις θυμού αλλά επιπρόσθετα είχε διατυπώσει και εντελώς ιδιαίτερες απόψεις στρατηγικής. Για παράδειγμα είναι γνωστό ότι η εμμονή του Χίτλερ, συνεπικουρούμενη και από τον Μουσολίνι, είχε οδηγήσει στον εγκλωβισμό σπουδαίων και μεγάλων Γερμανικών και Ιταλικών μονάδων στην Τυνησία το 1943 που αναγκάστηκαν τελικά να παραδοθούν στους συμμάχους. Αναφέρεται στην Ιστορία του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου ότι ο διακεκριμένος Γερμανός Στρατάρχης Ρόμμελ εγκαίρως είχε προσπαθήσει να πείσει τον Χίτλερ για την αναγκαιότητα της εκκένωσης της Β. Αφρικής από τα Γερμανικά στρατεύματα [27] αφού ο αγώνας εκεί είχε καταστεί άπελπις για αυτά ενώ η παρουσία τους στην Νότια Ευρώπη θα ήταν άκρως απαραίτητη για την αντιμετώπιση της αναμενόμενης εκεί Συμμαχικής αποβάσεως, αλλά χωρίς επιτυχία. Επιπρόσθετα το έτος 1944 είναι γνωστό ότι ο Αρχηγός του Γερμανικού Γενικού Επιτελείου διακεκριμένος Αρχιστράτηγος Γκουντέριαν επανειλημμένως προσπάθησε να πείσει τον Χίτλερ όπως διατάξει την δια θαλάσσης εκκένωση της Κουρλανδίας [28] από τα εκεί αποκλεισμένα Γερμανικά στρατεύματα τα οποία χρειαζόταν για την άμυνα της Ανατολικής Πρωσίας στην οποία ανέμενε Ρωσική επίθεση. Εν τούτοις ο Χίτλερ δεν ενέκρινε την εκκένωση της Κουρλανδίας όπου βρίσκονταν σοβαρές Γερμανικές δυνάμεις επικαλούμενος διάφορες δικαιολογίες μεταξύ των οποίων και την άποψη ότι με την εκκένωση της Κουρλανδίας τα Γερμανικά υποβρύχια θα έχαναν έναν κόλπο στον οποίο εκτελούσαν συνήθως εν πλω εκπαιδευτικές ασκήσεις [29]. Τοιούτοτρόπως η Ρωσική επίθεση εκδηλώθηκε, επέτυχε την είσοδο των Ρωσικών στρατευμάτων στο Βερολίνο και ακόμη υπήρχαν αξιόμαχες Γερμανικές δυνάμεις στη Βαλτική (16 μεραρχίες [30]) πλήρως αποκλεισμένες από τον υπόλοιπο Γερμανικό Στρατό που τελικά συνθηκολόγησαν άνευ όρων.

ΣΤ. Κάποιες ενδιαφέρουσες συγκρίσεις και η θεωρία του 50-50

Ακόμη και χωρίς τα προαναφερθέντα στοιχεία σε έναν απλό μελετητή της Ιστορίας θα ήταν προφανής η διασύνδεση των 2 καθεστώτων του Κεμαλισμού και του Ναζισμού. Επίσης ευνόητο είναι ότι το αρχαιότερο θα επηρέαζε το νεότερο. Η ανωτέρω θέση στηρίζεται βασικά στις έντονες ομοιότητες που εμφάνισαν Ιστορικά αυτά τα 2 καθεστώτα στον τρόπο δράσης τους αλλά και στις βασικές αρχές τους.

Συγκεκριμένα και τα 2 υπήρξαν αναθεωρητικά προς τις Συνθήκες λήξεως του Α.Π.Π. Γνωρίζουμε ότι το Κεμαλικό καθεστώς έπειτα από ένα τρίχρονο αγώνα κατά των Ελλήνων κυρίως κατόρθωσε να αναθεωρήσει την Συνθήκη των Σεβρών με την σαφώς βελτιωμένη για την Τουρκία Συνθήκη της Λωζάνης.

Τα 2 εν λόγω καθεστώτα στηρίχθηκαν σε προσωποπαγή σχήματα τα οποία κατέληγαν μετά από μικρό χρονικό διάστημα στο να θεοποιούν τους Αρχηγούς τους. Στην πρώτη περίπτωση έχουμε τον Κεμάλ που θα αποκτήσει δικτατορικές εξουσίες που θα του επιτρέψουν να εξοντώνει με συνοπτικές διαδικασίες όλους τους εν δυνάμει εσωτερικούς αντιπάλους του ενώ συνάμα οι προς αυτόν προσκείμενοι Τούρκοι τον αποδέχονται πλήρως και σε κάθε πτυχή της ζωής τους ακόμα και μετά την λήξη της εμπολέμου καταστάσεως. Έτσι ο Κεμάλ προσλαμβάνει διαστάσεις ημίθεου μη δυνάμενου να αμφισβητηθεί χωρίς σοβαρές συνέπειες για τον τολμητή. Παρομοίως ο Χίτλερ σταδιακά μετατρέπεται σε Φύρερ που θα απεμπολήσει την Βουλή ακόμα και το πιστό σε αυτόν Υπουργικό Συμβούλιο και θα Κυβερνά με σιδηρά πυγμή κατά την απολύτως δική του βούληση τιμωρώντας με σκληρό τρόπο όποιον φανταζόταν ότι θα μπορούσε να τον αμφισβητήσει καθ' οιονδήποτε τρόπο.

Ακόμα πιο σημαντική ομοιότητα προκύπτει εκ του γεγονότος ότι και τα 2 καθεστώτα απεμπολήσαν οικειοθελώς την προγενέστερη τάξη πραγμάτων στην χώρα τους. Ο μεν Κεμάλ κατέργησε το Χαλιφάτο εξορίζοντας τον τελευταίο Σουλτάνο που αποτελούσε και θρησκευτικό ηγέτη του συνόλου των Μωαμεθανών απεμπολώντας την δυνατότητα από τη νέα Τουρκία που δημιουργούσε να εξουσιάζει το σύνολο των πιστών Μουσουλμάνων ανά την Υδρόγειο κατά θρησκευτικό τουλάχιστον τρόπο (που στον Μουσουλμανισμό σχεδόν ταυτίζεται με την πολιτική εξουσία). Αυτό το πράττει ο Κεμάλ ενώ έχει κερδίσει στρατιωτικά και άρα έχοντας την δυνατότητα είτε να ελέγξει απολύτως τον Σουλτάνο είτε ακόμα και να τον αντικαταστήσει με κάποιον της αρεσκείας του. Είναι προφανές, ότι ο Κεμάλ επιθυμεί να δημιουργήσει μια νέα Τουρκία που θα φέρει μόνο την σφραγίδα του και σε αυτό το πλαίσιο της εξαιρετικής έπαρσης στην οποία βρίσκεται (για αυτό και ανωτέρω χαρακτηρίστηκε ως ημίθεος) αδιαφορεί για την υφιστάμενη παράδοση αλλά και τα πιθανά οφέλη που θα μπορούσε αυτή να προσφέρει μελλοντικά στην Τουρκία. Μεταξύ

άλλων κατάργησε το Αραβικό αλφάβητο , το ημερολόγιο αλλά και διατύπωσε περίεργες παν τουρκικές θεωρίες που συνέτειναν στο να δημιουργήσουν ένα νέο Έθνος με καινούργια επίπλαστη Ιστορία και Ιστορική αφετηρία. Ομοίως ο Χίτλερ αγνόησε όχι την προηγηθείσα παρακμιακή στα μάτια του Δημοκρατία της Βαϊμάρης αλλά το ένδοξο Αυτοκρατορικό παρελθόν της Γερμανίας το οποίο είχε πλειάδα υποστηρικτών αλλά επιπρόσθετα είχε και το βασικό του σύμβολο , τον ίδιο τον Αυτοκράτορα (Κάιζερ) Γουλιέλμο τον Β εν ζωή. Πράγματι παρότι ο Γουλιέλμος ζούσε στην Ολλανδία ως αυτοεξόριστος και μολονότι πολλοί συγγενείς του είχαν οικειοθελώς ενταχθεί στο Ναζιστικό κόμμα εν τούτοις ο Χίτλερ επιλέγει να τον αγνοήσει και μάλιστα όταν ο πρώην Αυτοκράτορας και Βασιλιάς της Πρωσίας θα του αποστείλει συγχαρητήριο τηλεγράφημα για τις νίκες του στο Δυτικό μέτωπο ο Χίτλερ θα το σχολιάσει με προσβλητικό τρόπο¹³ [31]. Όπως και ο Κεμάλ έτσι και ο Χίτλερ θέλει μια καινούργια Γερμανία που θα έχει μόνο τη δική του σφραγίδα. Δεν τον ενδιαφέρει η παράδοση της Πρωσικής αριστοκρατίας, ούτε οι κληρονομικές Μοναρχίες¹⁴ και σε αντίθεση προβάλλει τη Λαϊκότητα η οποία θα αποτελέσει το σήμα κατατεθέν του Ναζιστικού Κόμματος αλλά και της νέας Γερμανίας όπως ο Χίτλερ την αντιλαμβάνεται.

Η μεγαλύτερη όμως ομοιότητα θα βρεθεί στον τρόπο με τον οποίο τα 2 καθεστώτα αντιμετώπισαν το θέμα των μειονοτήτων και της **Εθνικής καθαρότητας**. Ο Κεμάλ για πρώτη φορά στην Ιστορία εκτέλεσε Εθνοκάθαρση εξοντώνοντας συστηματικά τους Χριστιανικούς πληθυσμούς (βασικά Ελληνικοί και Αρμενικοί) που διαβιούσαν στην επικράτεια που έλεγχε. Στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε άλλες Εθνότητες (π.χ. Κούρδοι) όχι όμως με την ίδια μανία και αποτελεσματικότητα. Υποστηρίξαμε ότι για πρώτη φορά έλαβε χώρα μια συστηματική Εθνοκάθαρση τέτοιας έκτασης παρά το ότι είναι γνωστό ότι η ανθρώπινη Ιστορία δυστυχώς βρίθεται από σφαγές ανθρώπων που λαμβάνουν χώρα από άλλους ανθρώπους.

Η ειδοποιός διαφορά στο “Τουρκικό υπόδειγμα” έγκειται στο ότι για πρώτη φορά ένα Κράτος αποφασίζει να δολοφονήσει κατά συστηματικό τρόπο μια ομάδα υπηκόων του που διακρίνεται από τη θρησκεία που

13 Συγκεκριμένα ο Κάιζερ Γουλιέλμος ζούσε εξόριστος στο Ντορν της Ολλανδίας και έστειλε συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον Χίτλερ, επαναλαμβάνοντας την υποκριτική συναισθηματική φράση που είχε διατυπώσει ο παππούς του το 1870 «**Πως αλλάζει τα πράγματα ο Θεός!**».Ο Χίτλερ τον αντιμετώπισε με περιφρόνηση λέγοντας «**Δεν έμαθε τίποτα καινούργιο?**»[31]

14 Κατά την επίσκεψη του Χίτλερ στη Ρώμη το 1938 αναφέρεται ότι «Ένοιωσε αποστροφή για όσα είδε στις εορτές του ετοιμόρροπου ιταλικού βασιλικού οίκου, για τα προνόμια της αυλικής κοινωνίας, για τη διαφθορά της ρωμαϊκής αριστοκρατίας και για τις προσωπικές αδυναμίες του Ιταλού άνακτα.»Θεωρούσε δε ότι ο Μουσολίνι είχε διαπράξει τεράστιο σφάλμα επιτρέποντας τη διατήρηση του Ιταλικού οίκου και μετέχοντας στη διακυβέρνηση της Ιταλίας [31].

πρεσβεύει (Χριστιανοί) και οι οποίοι δεν είχαν αντιδράσει κατά οποιοδήποτε τρόπο κατά του Κράτους τους τουλάχιστον κατά την πλειοψηφία τους. Πράγματι η συντριπτική πλειοψηφία των Χριστιανών της Μικράς Ασίας θα οδηγηθεί σαν πρόβατο στη σφαγή χωρίς να αντιδρά και χωρίς να έχει προβεί σε οιαδήποτε αντικαθεστωτική πράξη. Είναι πρωτόγνωρο ένα κράτος (είτε ελέγχεται από την Κυβέρνηση των Νεοτούρκων, είτε και από την διάδοχη κατάσταση που δημιουργεί ο Κεμάλ) να θέλει να εξοντώσει τους ίδιους τους υπηκόους του χωρίς να έχουν δώσει κάποια αφορμή ιδιαίτερη οι ίδιοι.

Γεγονός είναι ότι η ύπαρξη των μειονοτήτων είχε χρησιμοποιηθεί από τις Ευρωπαϊκές Μεγάλες Δυνάμεις ή τη Ρωσία προκειμένου να ασκηθούν πολιτικές πιέσεις στην Οθωμανική Αυτοκρατορία κατά το παρελθόν πλην όμως η προστασία των μειονοτήτων ήταν γνωστό πως ήταν απλώς μια αφορμή ενώ οι αιτίες ήταν επίσης γνωστό ότι είχαν οικονομικά ή πολιτικά ελατήρια. Τοιουτοτρόπως οι Μεγάλες Δυνάμεις εκμεταλλευόμενες την αδυναμία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας γνωστής στη διεθνή διπλωματία και ως “ο Μεγάλος Ασθενής” προσπαθούσαν να της αποσπάσουν ό,τι ήταν εφικτό και συμφέρον για αυτές κάνοντας κάποιες φορές και επίκληση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων.. Συνεπώς οι Χριστιανικές μειονότητες αποτελούσαν μια αφορμή και μάλιστα τις περισσότερες φορές εν αγνοία τους αφού κανείς δεν τις ρωτούσε όταν τις επικαλείτο για να ασκήσει πίεση στην Οθωμανική Κυβέρνηση προκειμένου να λάβει οικονομικά ή άλλα ανταλλάγματα ενώ ο πραγματικός λόγος ήταν η στρατιωτική κυρίως αδυναμία της Αυτοκρατορίας να αμυνθεί του εαυτού της και να υπερασπίσει τα συμφέροντα της.

Ακόμα υποστηρίχθηκε από κάποιους απολογητές των Κεμαλικών έργων ότι η εξόντωση των Ελληνικών πληθυσμών ήταν απαραίτητη στο πλαίσιο του αγώνα που έδινε ο Κεμάλ στην Μικρά Ασία. Πλην όμως η καταγεγραμμένη Ιστορία μας λέει ότι η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων στην Μικρά Ασία δεν πολέμησε κατά των Τούρκων ούτε αποτέλεσε απειλή για τον Κεμαλικό στρατό. Εξάλλου τα γυναικόπαιδα και οι γέροντες που επίσης γνώρισαν την εξόντωση δεν θα μπορούσαν δυνητικά να απειλήσουν τις πολεμικές επιχειρήσεις των Κεμαλικών και αν το ήθελαν ακόμη.

Τέλος υποστηρίχθηκε ότι οι σφαγές των Ελλήνων από τα κεμαλικά στίφη, ήταν αντίποινα σφαγών που είχε διενεργήσει ο Ελληνικός Στρατός κατά την τριετή παρουσία του στην Μικρά Ασία. Πράγματι υπήρξαν γεγονότα βίας και βαρβαρότητας από πλευράς Ελλήνων στρατιωτών κατά την περίοδο εκείνη και ιδιαίτερα κατά την διάρκεια της οπισθοχώρησης του Ελληνικού στρατού τον Αύγουστο του 1922. Πλην όμως οι ως άνω βαρβαρότητες ουδέποτε υπήρξαν κεντρική πολιτική ή στρατιωτική επιλογή της επίσημης Ελληνικής Κυβέρνησης ή Στρατιωτικής Διοίκησης. Πάντοτε επρόκειτο για ενέργειες μεμονωμένων στρατιωτών ή μικρών ομάδων ένστολων του Ελληνικού στρατού χαλαρώς διοικούμενες ή και καθόλου διοικούμενες όπως

στην περίπτωση της οπισθοχωρήσεως του 1922 όποτε ουσιαστικά μιλάμε για φυγάδες / λιποτάκτες που απλώς έφεραν την στολή του Έλληνα φαντάρου/ Υπαξιωματικού / Αξιωματικού.

Ο Στρατηγός Σπυρίδωνος γράφει χαρακτηριστικά για την διαγωγή του Ελληνικού Στρατού και ιδιαίτερα για τους ηγήτορες του «**Εάν επικεφαλής του Ελληνικού Στρατού δεν ήσαν οι γενναίοι και εξευγενισμένοι σαρτηγοί Παρασκευόπουλος, Παπούλας και Χατζανέστης, αλλ'ήτο ένας Μουσταφά Κεμάλ, ο πόλεμος θα έληγεν υπερ των Ελλήνων εις διάστημα ολίγων μόνο μηνών, διότι ο Μουσταφά Κεμάλ, οδηγούμενος από τα ένστικτα της φυλής, εξ'ης κατάγεται, ο ίδιος ων και πολιτικός και στρατιωτικός ηγέτης, εις ουδένα υπακούων και τα πάντα θυσιάζων υπέρ του σκοπού του, κατά το σύστημα των παλαιών Ασιατών Τσέγκις- Χαν, Ερτογρούλ, Οσμάν και του συγχρόνου Ασιάτου Στάλιν, μη έχων εις τα κύτταρα αυτού ουδέ εν τοιούτον του σύγχρονου συγκαταβατικού πολιτισμού, αδιάφορος παντελώς εις τον ανθρώπινον πόνον και οδυρμόν, θα συνελάμβανεν, αν δεν εφόνευεν, όλους τους δυνάμενους να φέρουν όπλα Τούρκους της κατεχωμένης ζώνης και θα τους έστελλε προς πλήρη εξουδετέρωσιν εις τας νήσους της ελευθέρας Ελλάδος**» ολόκληρον δε τον εις εκατομμύρια πληθυσμόν εξ' αμάχων γυναικών, γερόντων και παιδιών θα έστελλε, ως αγέλη θυμάτων, εις την χώραν του αντιπάλου του δια να προκαλέση αυτή και μόνη η αγέλη δια τους Τούρκους την ανάγκην ικεσίας προς ειρήνην και έλεος από τον ανοικτίρμονα αντίπαλον των. Αλλά εις τους εξευγενισμένους αρχιστρατήγους του Ελληνικού Στρατού δεν υπήρχαν κύτταρα Τσένγκις-Χαν.....» [32]

Πράγματι η Ελληνική Διοίκηση προσπάθησε να είναι ακριβοδίκαιη απέναντι σε όλους τους κατοίκους της Μικράς Ασίας που βρεθήκανε υπό την Διοίκηση της. Ο Έλληνας Υπάτος Αρμοστής στη Σμύρνη Στεργιάδης θα εφαρμόσει τόσο αμερόληπτη πολιτική που θα γίνει μισητός κυρίως από τους Χριστιανούς κατοίκους αυτής. Ελληνικά Στρατοδικεία θα δικάσουν ακόμα και σε θάνατο ένστολους του Ελληνικού Στρατού και Χριστιανούς πολίτες που θα αποδειχθεί κατόπιν δίκης ότι εγκλημάτησαν κατά Οθωμανών¹⁵. Ακόμα και κατά τη διάρκεια της χαστικής και πανικόβλητης οπισθοχώρησης του Ελληνικού στρατού τον Αύγουστο του 1922 Ψύχραιμοι Έλληνες Αξιωματικοί θα προσπαθήσουν να σταματήσουν τα έκτροπα που λαμβάνουν χώρα από

15 «Τελικά μετά τα επεισόδια της απόβασης (εννοεί των Ελλήνων στη Σμύρνη), ο Στεργιάδης, με ειδίκευση σε θέματα Ισλαμικού δικαίου έφτασε στη Σμύρνη στις 18 Μαΐου 1919 με πολύ συγκεκριμένες οδηγίες: έπρεπε να τιμωρήσει αυστηρά κάθε αντιτουρκική πράξη και προπαγάνδα σε μια προσπάθεια προσεταιρισμού του Τουρκικού στοιχείου αλλά και των Συμμάχων..... Οι Έλληνες παραδέχτηκαν την ενοχή τους με την εκτέλεση των τριών...Μέχρι το τέλος Αυγούστου 1919 είχαν εξεταστεί 780 αιτήσεις (για αστική αποζημίωση από τις ζημιές που προκλήθηκαν κατά τα επεισόδια της απόβασης), εκκρεμούσαν άλλες 764 και είχε ήδη καταβληθεί για αποζημιώσεις ποσό 2.500.000 γαλλικών φράγκων» [33].

Έλληνες φαντάρους – φυγάδες και αφορούν τόσο Οθωμανούς όσο και Χριστιανούς¹⁶ ενώ σύναμμα προσπαθούν να επιβάλλουν την δικαιοσύνη τιμωρώντας τους Έλληνες στρατιώτες που διαπιστώνουν ότι βιαιοπραγούν σε βάρος Οθωμανών¹⁷ ή Ελλήνων πλην όμως δεν θα βρούμε ούτε μια απόφαση Τουρκικού δικαστηρίου που να τιμωρεί έστω και ένα Τούρκο στρατιώτη για εγκλήματα σε βάρος Χριστιανών αμάχων ή αιχμαλώτων.

Η άποψη ότι οι Τουρκικές σφαγές ήταν αντίποινα σε αντίστοιχες Ελληνικές σφαγές κατά των Τούρκων εύκολα καταρρέει ακόμα και από το γεγονός ότι χιλιάδες Μουσουλμάνοι που διαβιούσαν στη Μακεδονία και στη Θράκη (Ανατολική και Δυτική) θα παραμείνουν ανενόχλητοι ακόμα και μετά την άφιξη των φρικιαστικών νέων για τις σφαγές των Χριστιανών στην Μ. Ασία από τους Τούρκους. Χαρακτηριστικά αναφέρει ο αυτόπτης μάρτυς των

16 Ο τότε ΤΧΗΣ (ΠΖ) Π.Παναγάκος ευρισκόμενος την 24-08-1922 στο Κασαμπά (πόλη της Μ.Ασίας) κατά την οπισθοχώρηση του Ελλ. Στρατού θα γράψει «Κατά την εις Κασαμπά παραμονήν μου, επιτροπή προκρίτων της έως τότε ανθούσης Ελληνικής κοινότητας αυτού μοι υπέβαλε την παράκλησιν να δώσω διαταγήν εις τους στρατιώτας να αναβάλουν επί τινάς ώρας την πυρπόλησιν της κωμοπόλεως των δια να δυνηθούν εν τω μεταξύ οι Έλληνες κάτοικοι της να αποκομίσωσι τα χρησιμότερα οικιακά των είδη.Οι ατυχείς Έλληνες εκείνοι είχαν πιστεύσει ότι οι δηώσεις και οι εμπρησμοί των κομωπόλεων και των χωριών εγινοντο κατόπιν διαταγών προς εξυπηρέτηση Στρατιωτικών σκοπών. Εξήγησα προς αυτούς ότι οι πράξεις εκείναι ήταν έργο φυγάδων, οιτινες αγνοήσαντες και το στοιχειοδέστερον προς τους οιουδήποτε θρησκευματος και φυλής συνανθρώπους των καθήκον, είχαν επιδοθη εις τας εγκληματικές εκείνας πράξις των.» [34] Σε ανάφορά της Ι Μεραρχίας Πεζικού της 22-08-1922 προς το αρχηγείο της Στρατιάς στη Σμύρνη διαβάζουμε «Από πρωίας διαρρέουσι σωρηδόν προς Δυσμάς οπλίται διαφόρων Μεραρχιών, παρουσιάζοντες θέαμα αξιοθρήνητον,ληηλατούντες και πυρπολούντες χωριά.Δεν εφείσθησαν ουδέ της ιστορικής πόλεως της Φιλαδελφείας. Εκ του αριθμού των διαρρεόντων δύναται να υπολογισθη ότι ούτοι ανέρχονται εις το ήμισυ της συνολικής δυνάμεως των Μονάδων.Υποβάλλω την γνώμην όπως ληφθώσιν αμείλικτα μέτρα κατά των κακούργων αυτών, οίτινες δια των πράξεων των κακουργούσι κατά της τιμής της Πατρίδος.....επαναλαμβάνω ότι ουδεμίαν τρέφω εμπιστοσύνην εις την μαχητικήν αξίαν των μονάδων της Μεραρχίας.»22-08-1922Ι Μεραρχία Δ.Μεσσήνης [35]

17 Ο τότε ΤΧΗΣ (ΠΖ) Π.Παναγάκος ευρισκόμενος την 18-08-1922 στο Ουσάκ (πόλη της Μ.Ασίας) κατά την οπισθοχώρηση του Ελλ. Στρατού θα γράψει «Διερχόμενος αργά τη νύχτα έξωθι ενός παρά τον Σιδ. Σταθμόν Τουρκικού Νεκροταφείου, εις ο είχαν συγκεντρωθεί πολλά γυναικόπαιδα ήκουσα σπαρακτικής κραυγάς, και από τη λάμψιν των πυρκαϊών διέκρινα 2 στρατιώτας (Έλληνες φυγάδες) αποπειρωμένους να βιάσουν γυναίκα. Χωρίς να εκτιμήσω τους κινδύνους εις ους εξετιθέμην αφού ημην μόνος και αποπλος, διασκέλισα τον μανδρότοιχο του Νεκροταφείου και απηλευθέρωσα την διαβιασμού απειλούμενην μικραν κορασίδα....Επεχείρησα να συλλάβω τους βδελυρούς εκείνους στρατιώτας. Ευτυχώς δι εμέ ο εις τούτων προλαβών έφυγε. Τον έτερον.....κατώρθωσα να καταβάλω και αποπλίσω....., τον παρέδωκα εις τους άνδρας της φρουράς του Σιδ. Σταθμού, με την εντολήν να τον εκτελέσουν μετά πρόχειρον διαδικασίαν.»[35]

γεγονότων διπλωμάτης των ΗΠΑ G.Horton «Μια από τις πιο έξυπνες διαδόσεις που έθεσαν ποτέ σε κυκλοφορία οι Τούρκοι προπαγανδιστές είναι εκείνη, σύμφωνα με την οποία οι Χριστιανοί που σφάχτηκαν ήταν τόσο κακοί όσο και οι εκτελεστές τους, ότι δηλαδή το λάθος ήταν πενήντα-πενήντα, μισό-μισό..... Πρέπει όμως να είναι κανείς πολύ επιπόλαιος για να δεχτεί μια τέτοια θεωρία, τη στιγμή μάλιστα που δεν χρειάζεται παρά λίγη σκέψη για να αποδείξει πόσο λανθασμένη είναι. Πρώτα-πρώτα, ακόμα και αν ήθελαν, οι Χριστιανοί που βρισκόντουσαν κάτω από την τουρκική κυριαρχία δεν είχαν ποτέ την ευκαιρία να κάνουν σφαγές. Αν στη μακριά ιστορία των σφαγών που πότισαν την αυτοκρατορία με αίμα, σκοτώθηκαν μερικοί Τούρκοι, τότε ο μαθηματικός υπολογισμός όχι μόνο δεν είναι πενήντα προς πενήντα, αλλ' ούτε καν ένας προς δέκα χιλιάδες.... Σε όλο το διάστημα που συνέβαιναν οι τρομακτικές σφαγές, ενώ η Σμύρνη καιγόταν και πρόσφυγες τραυματισμένοι, κακοποιημένοι και κατεστραμμένοι ξεχύνονταν σε κάθε λιμάνι της Ελλάδας, η συμπεριφορά των Ελλήνων απέναντι στις χιλιάδες των Τούρκων που κατοικούν στη χώρα έγραψε ένα από τα ωραιότερα και πιο θαυμαστά κεφάλαια της ιστορίας της. Δεν υπήρξαν αντεκδικήσεις. Οι Τούρκοι που κατοικούν στην Ελλάδα δεν πειράχτηκαν καθόλου και καμιά θύελλα μίσους ή αντεκδίκησης δεν ξέσπασε στα κεφάλια τους. Αυτή ήταν μια μεγάλη, όμορφη νίκη που, με τον τρόπο της, φτάνει στο επίπεδο του Ματαθώνα και της Σαλαμίνας.» [36]

Παρόμοια και ο Χίτλερ θα αναλάβει να εξοντώσει τους Εβραίους (αλλά και άλλες μειονότητες) που βρίσκονται στις περιοχές που ελέγχει ο Γερμανικός στρατός καθαρά για λόγους **Εθνικής Καθαρότητας** χωρίς να τον ενδιαφέρει το γεγονός ότι αυτοί οι άνθρωποι υπήρξαν συνεπείς υπήκοοι της Γερμανίας και σε κανένα επίπεδο δεν είχαν απειλήσει (ούτε και θα μπορούσαν) την χώρα τους ούτε και το καθεστώς της. Κάποιοι αναλυτές θα υποστηρίξουν ότι υπάρχει διαφορά μεταξύ Εθνοκάθαρσης και γενοκτονίας υπονοώντας ότι η Εθνοκάθαρση είναι μια επεικέστερη διαδικασία ή έστω μιας μικρότερης κλίμακας φονική διαδικασία. Πλην όμως είναι προφανές ότι η Εθνοκάθαρση αποτελεί το πρώτο στάδιο της γενοκτονίας αφού αναγκαστικά περιορίζεται από τα γεωγραφικά όρια στα οποία το κράτος που εφαρμόζει την Εθνοκάθαρση είναι σε θέση να ελέγχει. Με την επέκταση των εν λόγω γεωγραφικών ορίων επεκτείνεται και το έγκλημα με προοπτική να φτάσει ακόμα και στη γενοκτονία. Σχετικό παράδειγμα εναργές έχουμε κατά τον Β Π.Π με τους Εβραίους και το Γερμανικό Κράτος όπου καταρχάς εξοντώθηκαν όσοι κατοικούσαν στα όρια του Γερμανικού κράτους, στη συνέχεια και όσο εξαπλωνόταν το Γερμανικό κράτος οι διώξεις επεκτάθηκαν αντίστοιχα και από ένα σημείο και μετά αφορούσαν ακόμα και τους Εβραίους που κατοικούσαν σε Ιταλικά εδάφη για τα οποία η Γερμανία δεν είχε προβάλλει απαιτήσεις κατοχής (Ηπειρωτική Ιταλία, Επτάνησα κλπ) ούτε μεταπολεμικώς αναμενόταν να τις

ενσωματώσει στη Γερμανία εφόσον ο πόλεμος έληγε με θετικά για αυτήν αποτελέσματα.

Z. Γενοκτονία Ελλήνων και Εβραίων

Θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε η τύχη των Εβραίων της Γερμανίας και κατ' επέκταση όλης της Ευρώπης κατά τον Β.ΠΠ σφραγίστηκε στα παράλια και τα υψίπεδα της Μ. Ασίας τη στιγμή κατά την οποία οι ορδές αλλά και ο τακτικός Κεμαλικός στρατός εξόντωναν χωρίς καμία αίσθηση ντροπής και καμία αντίδραση από τον λεγόμενο πολιτισμένο κόσμο τους Χριστιανούς κατοίκους της ενώ παράλληλα οι πολιτισμένοι λαοί της Ευρώπης συνεργαζόντουσαν με το ειδεχθές αυτό καθεστώς κλείνοντας οικονομικές και άλλες συμφωνίες αδιάφοροι όντες για τα πρωτοφανή εγκλήματα που μόλις είχαν λάβει χώρα ακόμα και μπροστά στα μάτια τους όπως παραδείγματος χάριν συνέβη στην πυρπόληση και τη σφαγή των Χριστιανών της Σμύρνης το 1922.

Ο αναγνώστης που είχε την υπομονή να διαβάσει από την αρχή αυτή την εργασία δεν θα πρέπει να εκπλαγεί όταν θα μάθει ότι και ο Διοικητής του διαβόητου στρατοπέδου θανάτου Άουσβιτς υπήρξε Γερμανο-Οθωμανός. Πράγματι ο Ες (Hoess)¹⁸ όπως ονομαζόταν ο εν λόγω Διοικητής, υπηρέτησε στην Παλαιστίνη κατά τον Α.Π.Π ως χαμηλόβαθμος Αξιωματικός με τον Οθωμανικό στρατό, τραυματίστηκε εκεί, παρασημοφορήθηκε και ερωτεύτηκε την νοσοκόμα που τον περιποιόταν ενώ σύμφωνα με το ημερολόγιο του ενθουσιάστηκε από τους εχθρούς που του δόθηκε η ευκαιρία να σκοτώσει. Προφανώς αντελήφθη την γενοκτονία των Αρμενίων που ελάμβανε χώρα την περίοδο εκείνη στην περιοχή χωρίς όμως να κάνει κάποια μνεία στο ημερολόγιο του [37]. Δεν αποτελεί έκπληξη το ότι ο άνθρωπος που έδωσε την εντολή τα μικρά παιδιά / βρέφη να τοποθετούνται μαζί με τους γονείς τους στους φούρνους αποτέφρωσης του στρατοπέδου στο οποίο ήταν Διοικητής, ώστε με ένα ψήσιμο να αποτεφρώνονται γονείς και παιδιά /βρέφη μαζί για λόγους ταχύτητας, στη δίκη του δήλωσε ότι μετανιώνει μόνο γιατί δεν πρόλαβε

18 Πρόκειται για συνωνυμία με τον Ρούντολφ Ες (1889 -1982), το νούμερο 2 στην ιεραρχία του Ναζιστικού κόμματος μέχρι το 1941 όπου για ακατανόητους έως σήμερα λόγους έπεσε με αλεξίπτωτο στην Αγγλία όπου και συνελήφθηκε. Στη συνέχεια απέστειλε από τις Βρετανικές φυλακές επιστολές στον Τσόρτσιλ υποστηρίζοντας ότι έχει πέσει θύμα υπνωτισμού από Εβραίους. Στη δίκη της Νυρεμβέργης θα αποφύγει την θανατική ποινή αφού κατά την περίοδο των μεγάλων εγκλημάτων του Ναζισμού αυτός ήταν ήδη στις Αγγλικές φυλακές και θα καταδικαστεί σε ισόβια. Η απολογία του θα είναι μια αποθέωση του παραλογισμού αφού επί ώρες θα εκθειάζει τον Χίτλερ ενώ για τα εγκλήματα εις βάρος των Εβραίων θα τα παραδεχτεί μεν αλλά θα τα αποδώσει σε υπνωτισμό του Χίτλερ από τους Εβραίους με σκοπό την εξόντωσή τους! Η συμπεριφορά του είναι τόσο ακαταλόγιστη που ακόμα και ο σύντροφός του Γκέρινγκ θα διαμαρτυρηθεί εναντίον του και θα προσπαθήσει να τον αποφεύγει στο προαύλιο των φυλακών. Θα αυτοκτονήσει στη φυλακή το 1982.

να σκοτώσει περισσότερους Εβραίους αλλά αντίθετα κάποιοι γλίτωσαν και βρέθηκαν ζωντανοί με την άφιξη των Συμμαχικών στρατευμάτων στο Άουσβιτς.

Πράγματι είναι γεγονός ότι η λήξη του Β.Π.Π και η είσοδος των Συμμάχων στην Γερμανία έδωσε την ευκαιρία σε λίγους Εβραίους που είχαν ως τότε επιβιώσει να γλιτώσουν από την τραγική μοίρα που τους ανέμενε στα στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Στην περίπτωση των Χριστιανών της Μ. Ασίας την ευκαιρία να γλιτώσουν αρκετοί εξ αυτών, κυρίως γυναικόπαιδα, την έδωσε η ύπαρξη του Ελληνικού στόλου και μερικές ακόμα πολιτικο – στρατιωτικές συγκυρίες. Συγκεκριμένα μετά την αναπάντεχη ακόμα και για τον ίδιο τον Κεμάλ συντριπτική του νίκη στην Ασία επεδίωκε πλέον την διεκπεραίωση στην Θράκη για την ανακτήσει της Κων/πολης και της ευρύτερης περιοχής της Α.Θράκης. Πλην όμως αυτό το εγχείρημα απαιτούσε από τον Κεμάλ πολεμικό ναυτικό που δεν διέθετε σε αντίθεση με την Ελλάδα που διέθετε άθικτο το Π. Ναυτικό της και επαρκής ακόμα στρατιωτικές δυνάμεις¹⁹ Αντελήφθη συνεπώς ο Κεμάλ ότι πλέον ήταν ώρα να κινηθεί διπλωματικά ώστε να επιτύχει την εκχώρηση της Α. Θράκης σε αυτόν χωρίς πόλεμο. Εν λόγω σκοπός αφενός δεν συμβιβαζόταν ιδιαίτερα με την διενέργεια μαζικών σφαγών αμάχων και αφετέρου ήταν φανερό ότι η αποστολή εκατοντάδων χιλιάδων ρακένδυτων προσφύγων, μη μάχιμων πάντα, στα λιμάνια της Παλαιάς Ελλάδας θα κατέστρεφε πολιτικά την όποια Ελληνική Κυβέρνηση στην Αθήνα και θα αδυνάτιζε την επιθυμία και την δυνατότητα της για συνέχιση του πολέμου. Ακριβώς έτσι χρησιμοποίησε ο Κεμάλ όσους Χριστιανούς , γυναικόπαιδα κυρίως, είχαν γλιτώσει και για αυτό τους έδωσε δήθεν την άδεια για να φύγουν από την Μ.Ασία.

II. ANTI EΠΙΛΟΓΟΥ -ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Καταδείξαμε λοιπόν με όλα τα παραπάνω στοιχεία αλλά και την συναφή ανάλυση ότι ο Κεμαλισμός και ο Ναζισμός συνδέονται στην ανθρώπινη Ιστορία συνθέτοντας ένα αποτρόπαιο δίδυμο που εμφανίστηκε στην ανθρώπινη Ιστορία προξενώντας απίστευτες καταστροφές και δράματα. Η μεγαλύτερη ίσως επιρροή του Κεμαλικού έργου προς τον ίδιο τον Χίτλερ αλλά και τους ακολούθους του υπήρξε η «απενοχοποίηση» των μαζικών θανατώσεων – σφαγών πληθυσμιακών ομάδων που έλαβαν χώρα στο όνομα της φυλετικής καθαρότητας ή / και πολεμικών σκοπών αφού τρόπον τινά έγιναν αποδεκτές από την υπόλοιπη πολιτισμένη ανθρωπότητα ή εν πάσει περιπτώσει δεν προκάλεσαν σοβαρές αντιδράσεις ή αντίποινα στην Κεμαλική

¹⁹ Πρόσφατα είχε ενισχυθεί η Στρατιά Θράκης με 4.000 άνδρες ενώ αρκετές Ελληνικές Μεραρχίες είχαν υποχωρήσει χωρίς σοβαρές απώλειες / φθορές από το μέτωπο της Μ. Ασίας προς την Α. Θράκη και τα νησιά του Αιγαίου οπότε υπό κατάλληλη διοίκηση και με την υποστήριξη του Π. Ναυτικού θα μπορούσαν δυνητικά να επαρκέσουν για την άμυνα της Α. Θράκης για μεγάλο χρονικό διάστημα

Τουρκία. Η επιτυχία των βαρβαρικών μεθόδων που υιοθέτησε το Κεμαλικό κράτος δεν πέρασε απαρατήρητη από τον ίδιο τον Χίτλερ και τους κομματικούς ακολούθους του εμπνέοντας τους ανάλογα για τις δικές τους επιδιώξεις.

Κατά μια άποψη «Αν ολόκληρο το παρελθόν μεταφέρονταν στο παρόν, το παρόν θα εκρηγνυόταν. Το παρόν συντίθεται ως παρόν με το να λησμονεί»[38]. Ανωτέρω άποψη είναι προφανέστατα ορθή και επιβεβαιώνεται καθημερινά μέσα από τις καλές διμερείς σχέσεις όχι μόνο της Γερμανίας με τις χώρες που επλήγησαν κατά τον Β.ΠΠ αλλά και από τις φιλικές και συμμαχικές σχέσεις που η Ελλάδα έχει αναπτύξει με τη σύγχρονη Τουρκία. Αυτό όμως κατά κανένα τρόπο σημαίνει παραχάραξη της Ιστορίας καθόσον αν κάτι, μεταξύ πολλών άλλων βέβαια, θα μπορούσε να απειλήσει τις ομαλές και φιλικές σχέσεις των Κρατών που πρωταγωνίστησαν στα παγκόσμια αιματοκυλίσματα του 20ου αιώνα, αυτό θα μπορούσε να είναι και μια μετακύλυση λαών και Ηγεσιών των εν λόγω Κρατών προς αξίες, Ηγέτες και τρόπους ενεργείας του παρελθόντος τους, οι οποίες ούτε επαρκώς έχουν μελετηθεί ούτε τα αντίστοιχα διδάγματα έχουν προκύψει και κοινωνηθεί καταλλήλως. Ένα τέτοιο ενδεχόμενο θα μπορούσε να οδηγήσει στην ιδεολογική ριζοσπαστικοποίηση μεγάλου μέρους από το λαό εν λόγω Κρατών, με την αποθέωση συμβόλων, προσώπων και της αντίστοιχης Ιστορίας τους μέσα φυσικά από ένα τεχνητό και εξιδανικευμένο παρελθόν που θα προβάλλει ως οδηγός για την επίλυση των προβλημάτων του παρόντος και φάρος ελπίδας για το μέλλον τους.

Η μελέτη των χαρακτηριστικών αλλά και των επιρροών που το Κεμαλικό καθεστώς άσκησε στο νεότερο Χιτλερικό αποτελεί υποχρέωση των Ιστορικών επαγγελματιών ή μη προκειμένου να καταβληθεί η μέγιστη δυνατή προσπάθεια ώστε στο μέλλον να αποφευχθούν παρόμοια καθεστώτα και καταστάσεις που θα μπορούσαν να προξενήσουν τα ίδια ή και χειρότερα δράματα στην ανθρώπινη Ιστορία. Η παρούσα εργασία παραμένει βέβαια ημιτελής και θα πρέπει το έργο αυτής να συνεχιστεί αφού υπάρχουν ακόμα πολλά στοιχεία και αντίστοιχες πηγές που δεν έχουν χρησιμοποιηθεί, εν τούτοις όμως θα ήθελα να αφιερώσω αυτό το πρωτόλειο στον Στρατηγό Σπυρίδωνος που εκτός από τα χρόνια της ζωής του που αφιέρωσε πολεμώντας τον Κεμαλισμό προσέφερε και τον υιό του θυσία στη μάχη κατά του Χιτλερισμού αφού ως Ανθυποπλοίαρχος του τότε Β.Ν. σκοτώθηκε το 1941 επί του Α/Τ ΛΕΩΝ. Οι εν λόγω θυσίες ας αποτελούν φωτεινό φάρο καθήκοντος για τους νεότερους Έλληνες Ένστολους ή μη.

ΛΙΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ

- [1] STEFAN IHRIG, “ATATURK IN THE NAZI IMAGINATION,” Εκδόσεις THE BELKNAP PRESS OF HARVARD UNIVERSITY PRESS, Cambridge, Massachusetts, 2014.
- [2] Γεωργ.Λ.ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ, ‘ΠΟΛΕΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΙ Η ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΕΙΔΑ’ , ΑΘΗΝΑΙ,1957 σ.50-51.
- [3] Wikipedia: https://en.wikipedia.org/wiki/Gustav_Stresemann, 16/09/2015.
- [4] βλέπε [1] σελ. 23-24.
- [5] βλέπε [1] σελ. 34-35.
- [6] George Horton, “Η ΜΑΣΤΙΓΑ ΤΗΣ ΑΣΙΑΣ”, Εκδόσεις ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ», Όγδοη έκδοση,Αθήνα,2010,σ.327.
- [7] βλέπε [1] σελ. 80.
- [8] βλέπε [1] σελ. 75-76.
- [9] βλέπε [1] σελ. 45.
- [10] βλέπε [1] σελ. 84-87.
- [11] βλέπε [1] σελ. 97-98.
- [12] βλέπε [1] σελ. 115-119.
- [13] βλέπε [1] σελ. 130.
- [14] https://el.wikipedia.org/wiki/Οθων_Λίμαν_φον_Σάντερς,02/11/2015
- [15] https://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Freiherr_Kress_von_Kressenstein, 02/11/2015
- [16] https://de.wikipedia.org/wiki/Rudolf_von_Sebottendorf ,02/11/2015
- [17] www.britannica.com/biography/Franz-von-Papen, 02/11/2015
- [18] https://el.wikipedia.org/wiki/Εταιρεία_της_Θούλης , 02/11/2015
- [19] βλέπε [1] σελ. 118-119.
- [20] https://el.wikipedia.org/wiki/Ερνστ_Ρεμ, 02/11/2015
- [21] βλέπε [1] σελ 120-121

- [22] βλέπε [1] σελ 108
- [23] βλέπε [1] σελ 124-125
- [24] βλέπε [1] σελ 128-129
- [25] βλέπε [1] σελ 138-143
- [26] βλέπε [1] σελ 227
- [27] B.H.Liddel Hart, 'History of the Second World War', Da Capo Press Inc,USA,1999,p.435.
- [28] Χ.Γκουντέριαν, 'Β Π.Π. ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ', Εκδόσεις Α.ΚΑΡΑΒΙΑ –Α.ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ, Αθήνα, 1971,σ.368.
- [29] βλέπε [27] σελ.369.
- [30] βλέπε [27] σελ.373.
- [31] John Lucats, Ο Χίτλερ της Ιστορίας, Εκδόσεις ΕΝΑΛΙΟΣ, Αθήνα 1999,σελ.153.
- [32] βλέπε [2] πρόλογος
- [33] βλέπε [6] σελ 280-281
- [34] Π.Παναγάκος, ΣΥΜΒΟΛΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΤΗΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ 1912-1922,Αθήναι 1961,σελ.697-698
- [35] βλέπε [34] σελ 717 και 720-721
- [36] βλέπε [6] σελ 233-234
- [37] βλέπε [1] σελ 4-5
- [38] Σ. Τριανταφύλλου, Πλουραλισμός, Πολυπολιτισμικότητα, Ενσωμάτωση, Αφομοίωση, Εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ,Αθήνα,2014,σελ.305